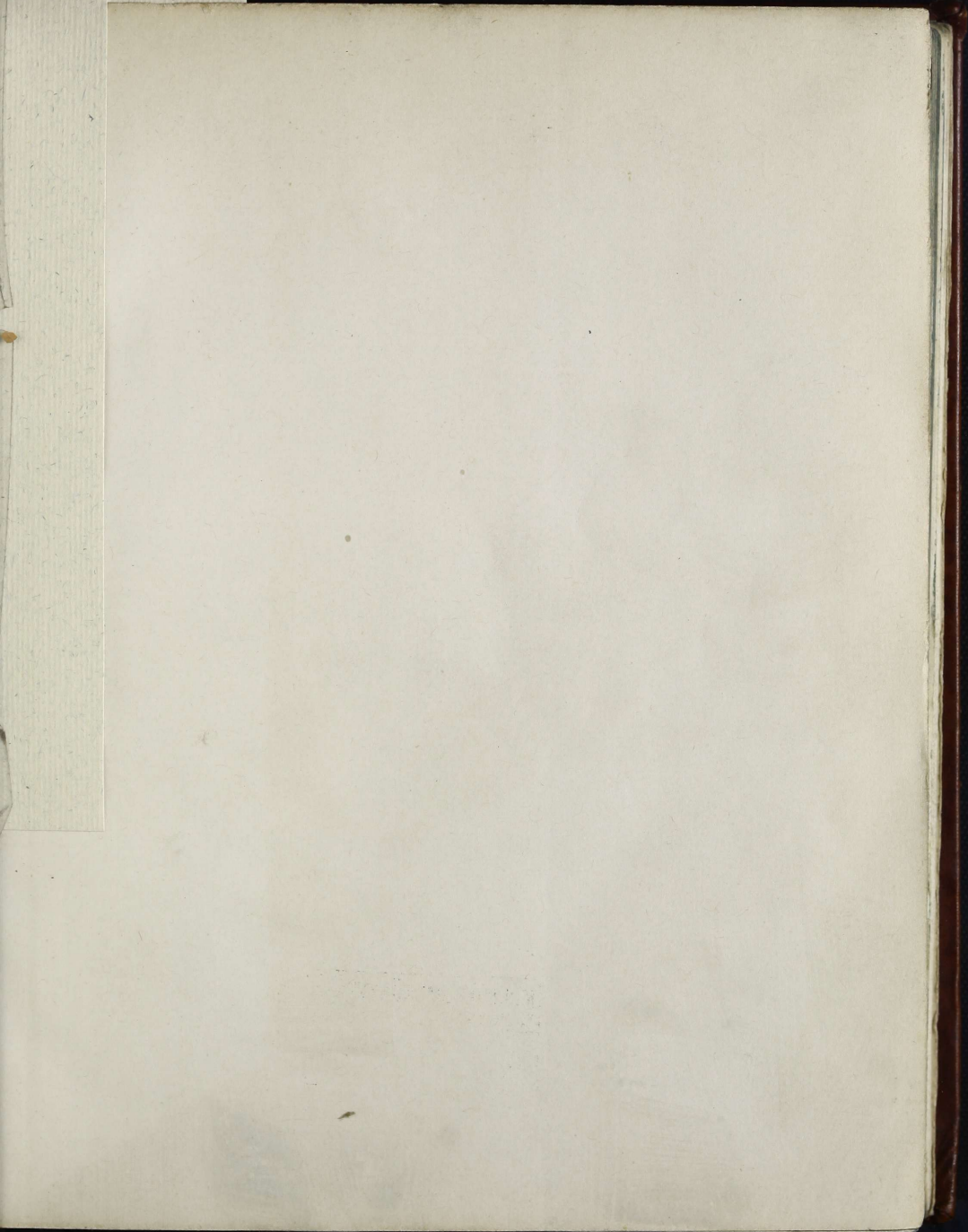

8711
x11900

R. M. K. I. 468. 469.
Teljs. Teljs.

236

M. N. MŰZÉUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. Növényeknéplő
1909 év 25. sz.

A' MAGYAR-ORSZÁGI

Palatinusnak,

G R O F

ESZTERHAZI

MIKLÓSNak,

LONYAI SIGMOND-

hoz, és némelly Vármegyék-
hez irt egy-néhány

Leveleinek igaz Pariája.

NYOMTATTA

Bécben a' Kolonjai Udvarban,

KOSMEROVIVS MATE.

Anno M. DC. XLV.

~~859~~
859

ELSEŐ LEVEL.

AZ VARMEGYEKNEK.

*Reverendiſſimi, Reverendi, Spectabiles, Magnifici,
Generoſi, Egregij, & Nobiles Domini &c.*

AZ Kegyelmetek Attyafia *Janchovith Miklos-*
Uram, meghatta mi nekünk az Kegyelme-
tek leveleit, izenetit az ſzerént meg mon-
dotta, azután fel-jöven ide Béchben, eő
Felfége Kegyelmeſſen *reſolválta* magát ál-
tala Kegyelmeteknek.

Az mi a' gyűlés dolgát illetia ezért, ha ez az Kegyel-
metek-felé-való Erdélyi *tumultus* nem támad vala, kész
völt vólna minden bizonnyal ő Felfége Szent-György
nap-tajban meghszolgaltatni.

Az Erdélyi Fejedelemmel-való békeſſeges *Tracta*
urget penig: immár az előtt idején alázatoſſan meg talál-
tam völt ő Felféget, és fok eſedezéſemmel, könyörgéſem-
mel rea birtam vala ő Felféget, hogy annak-is Kegyelmeſ-
ſen *annuálljon, preſupponalván* hogy az Erdélyi Fejedelem-is
azt *amplectállja* inkább, az kiről leveleim és követerem által
meghis találtam ő Kegyelmét, hogy ha mi *pratenſója* va-

gyon, az véle-való vegezés szerént, jelenche megh, 's *interponálom* magamot hivatalom szerént, hogy *placidis medijs* igazitassék él. De ő Kegyelmének úgy látom inkább tet-
 czett még-is az fegyvernek fel-vétele, 's kevés békeffé-
 günknek megh-bolygatása; ki annyiival nehezebbnek tet-
 czik, hogy az *Törököktől* és egyéb idegén nemzetektől nem
 vólt bántásunk; ő Kegyelme, mi vérünk és Attyankfia-
 lévén, szegény nemzetünknek nem javát hanem vesze-
 delmét keresi: és azt nem most elsőben, hanem egy-ne-
 hány esztendő-től-fovga, láthatóképpen mutogatta, hogy
 affele *eruptióra*-való szándekja vagyon. Kire nézve vólt,
 vólna ő Felfégének-is módgya benne, 's melto oka-is reá,
 hogy fegyvert bochásson ellene; de mi tudván azt, hogy
 az mi szegény hazánknak, és nemzetünknek az oltá-
 lom fegyvere-is igen káros, tartó tartuk mind eddigh,
 's *protestáltunk*, és *protestálunk*-is mind Jsten, 's mind ez világ
 előtt, hogy kedűnk ellen veszfűk be az idegén hadat,
 az Országban: de már szinté kételenítettünk vele; kinek
 nem ő Felfége, sem mi, hanem a' Fejedelem az oka nyug-
 hatatlanságával. Miben legyen azért ehez-képest immár-
 itt-is az állapot, ezen Kegyelmetek Attyafia-nak volta-
 keppen megh-mondottuk; 's azomban magunk szemé-
 lyünk szerént alá kezűlünk mennyi Kegyelmetek közi-
 ben, hogy ézt a' rut zurzávar-állapotot és dolgot le szállí-
 chuk, ha külföldben nem lehet fegyverrel-is; hogy vala-
 mint tovább ne mennyen, és egyszer-való *ruinát* ne hoz-
 zon nemzetünkre, 's belé ne elegyedgyék az pogánfág-is.

Tarcha Jsten Kegyelmeteket. *Vienna 17. Februa-*

ry 1644.

MA-

MASODIK LEVEL.

LONYAI SIGMONDNAK.

Szolgálok Kegyelmednek.

A Lmélkodva chudálom az Fejedelem ő Kegyelme *actait*, valami tele mértéknek és fatélnak kell benne lenni, 's látom hogy igen serényen-is fut-tya ő Kegyelme maga maradéki és nemzete veszedelmét; 's ha eddigh mijs úgy harfankottunk-vólna, kiben vólt az előtt-is három hólnappal módunk, eddigh megh sűtötte vólna a' viafál eőszve-ragatt szárnyakot az mi kezünk; de ón lábbal jártunk, 's úgy megyünk most-is az oltalom fe-gyverével. Mi bántanyi fenkit nem kívánunk, csak a' kik bántanyi akarnak bennünket, 's vérünkél, 's Országunk romlásával keresvén maga hasznát, és dűchősséget. Nagy Jsten haragia ez-is, hogy ilyen alkalmatlan ígyben és' fegyver-fogasban, és nagy károknak-tételében-is, egy *Romai-Cháfszárnak* utánunk-való-járását kívánnyuk.

Hová tette gondolattyát Kegyelmetek? ezennel mind be-télnek azok, az kikiről én irtam az Fejedelemnek: Ke-gyelmetek-is mint gondolkodik maga allapattyárol, és' megh-maradásárol, nem tudom; de bár szemessé len-ne Kegyelmed-is, és jobban megh-gondolná az jóvendőt, ha ez-is nem Jsten haragia nemzetünkön. Irnék többet-is, de látom haszontalan. Jsten tegyen irgalmasságot nem-zetünkél. *Ex Castris ad Bars positis, die 24. Aprilis, Anno 1644.*

P. S. Jrván az minap az Fejedelem ő Kegyelme, 's' jelentvén, hogy közeleb jön, irtam én-is, de megh-busult,

szível; mert bizony elevenfégre hágot, 's meszár-székre hozza, ezt a' szegény kevés Magyarfágot-is: 's talám az *Palánki* peldával sem alkalmas biztatnyi az embereknek magokat.

HARMADIK LEVEL. LONYAI SIGMONDNAK.

Magnifice Domine Affinis &c.

AZ Kegyelmed levelét el-vettem, 's örömezt értem: az Kegyelmed itt jelen-léte, 's bánom hogy levellemmel fel nem találták Kegyelmedet. Sokat nem irtam vólt Kegyelmednek, de *confidenter* és igazán. Veszedelmes állapotjáról szegény hazánkna, és nemzetünknek nem szűkfég hirnöm; 's ha hamar eleit nem vesz-fűk, ha nem utolsó-is, de ezennel ennél-is nagyobb *ruína* talállya. Im mennyi üdőtől-foguáft mind bekével maradot ez az végház-is, és tartománya-is, a' ki most minémő *ruinában* vagyon, 's füstölgő úszóggel tele, keserves-chak nézni-is; 's még-is szabadságh kereső haza-fiaknak, kívánunk tartatny? De e' megh-vagyon; hanem, ha az Fejedelem ő Kegyelme azon keménységében megh nem, a' ar maradni, az ki vel ez szegény hazánkhoz hozzá nyult, most vagyon ideje, hogy fel-lobbant tűzét olchuk-megh, mert üdözést nem szenved ez az mostani állapot. Noha módom lenne-is a' dologban, im elég én-lábbal, és mulatozva megyek, de megyek; mert egyéb-aránt nemzetemnek sem szolgálhatok: kívántam azért ő Kegyelmetől

től az Fejedelemtől, hogy küldene előmbé böchülletes' fő renden-lévő emberit, előtte viselvén az ő Felsőge méltóságát, 's kesz vagyok *conferálnom* az dolgokat ő Kegyelmével. Sőt ha az melto igassághnak engednyi kíván. ő Kegyelme az Fejedelem, mig a' dologh toább nem megyen, talám olly utákat és *mediomokot* találunk, az mellyek által ez az hazánkban fel-lobbant veszedelmes tűz megholtathatik. Kegyelmedet ugyan nevezet-szerént kívánram az Fejedelemtől, hogy hozzám küldgye, kit cheledgyék-megh kérem Kegyelmedet.

Minthogymulatozva jöttem, *Regéczi* borom el fogyott, az kivel én mostani beteges-allapatomban szoktam élnyi. Im azért két iffiu-legény szolgámat kültém *Regéczen*, hogy valami négy vagy öt hordo-bort hozzanak onnét, és pincze-tokokbann-is előmben; Kegyelmedet kérem, szerezzén *Salvus-conductust* a Fejedelemtől eő Kegyelmetől, hogy bégeffégessen járhasának szolgaim, és legyen *securitások* az bor ide hozásbann-is. Ninchen semmi több célom ennél; mert ha itt vegezhetnénk *cum certa securitate*, nem chak ezt az hadat alább nem vinném, de magam is igen könnyű-szerrel akarnék *Regéczen* mennem, nem *Regéczért* ugyan, hanem az ott alatt-váló szántalan fok rendetlen dolgokért; a' mennyire lehet igazétásban vennem, és utólsó búchúmot-is vennem Kegyelmetektől. Jsten. Tarcha megh Kegyelmedet. *In Castris Casarianis ad Filek positis 12. Maij, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Quarto.*

NEGYEDIK LEVEL.

AZ ERDELYI STATVSNAK.

Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregij & Nobiles &c. Salutem &c.

M Inemő kemény haragia legyen Istennek raitunk, hogy ez a' mi Magyar. nemzetünk másoktól és idegenektől. békeféléghben lévén-is, im. csak kevés údók alatt-is egy-néhány izben, ellenségh-keppen jött az Erdélyi Fejedelemségh-alatt-váló Magyarfágh, az Magyar-Országjakra; az mint im most-is, nagy kegyetlenféggel, és pufztulással, nagy méltatlan, és minden ok nélkül, minemő. romlast és pufztulást szerze Kegyelmetek ez szegény hazában, keő-szívónek kell lenny, a ki nem könyörülne raita. Maga eő Felfégének a' *Romai Chásárnak*, és a' szerént Magyar-Orzágnak-is, bizonyos és erőös *confederatioi* vannak Kegyelmetekkel, 's mi attyánkfiái, és vérünk vólna egyébképpen-is Kegyelmetek. Késerves dologh ezeket fzenvednünk és latnunk! 's noha tudgyuk ugyan az ott-való állapotot, és az keőtelességh alatt-való fegyver fogast-is, sok-fele szinek alatt, 's nyilván megh-is tapasztaltuk; mind azon által ezeket, a' kiket most látunk, az előtt mégh nem lettek vala. Tudnyi kell azért Kegyelmeteknek, hogy a' mi pufztulásunk Kegyelmetek utólfoveszedelmét nézi, 's a' szerént az ő Felfégétől-való tavezása, avagy ellene-való támadása-is, a' kinek tekneti tartotta eddigh-is Kegyelmeteket; egyeb-aránt *Boszondál-is* nagyobb.

nagyobb igában vettetett volna Kegyelmetek, és csak az nevezeti maradot volna az Magyarfágnak Kegyelmetek között: 's im még-is annak gyűlölségét keresi, a' kinek tekénteti eddigh is oltálmazta és tartotta Kegyelmeteket, 's mi reánk hadakozik ki-vont fegyverrel, a' kinek szomszédsága-nélkül el-vesztet népek Kegyelmetek; 's a val erimegh, ha semmitanách és kereszttyénfégh nem volna Kegyelmetek közt.

Kegyelmeteket azért szeretettel kerjük, 's ő Felsőge a' mi Kegyelmes urunk *Chászfárunk* és Királyunk nevével intyúk-is, hogy tegye le minden ellenkezéseket, mennyenviszta hazájában, 's ne pusztecha tovább a' mi szegény hazánkat, és ő Felsőge Országát, 's tarcha magát az ő Felsőge ki-adott *Manifestomához*, kiben én ugyan *authentice* egy párt-is kültém Kegyelmeteknek, *includálván* az Fejedelemnek ő Kegyelmének irt. levelének mássát-is. Egyéb-arant mi mind Jsten, mind világh előtt *protestálunk*, hogy ha vagy honnyában, vagy honnyán-kivül-is itt az Országban, valami veszedelmes ellenkezés talállya Kegyelmeteket, senkinek ne tulaidonécha, hanem magának; noha egyéb-aránt mint az Jsten haragiát, úgy kívánunk ezeket nemzetünk-től tavoztatnunk. Kegyelmetektől penigk erre mi, az *confæderációk* ereje szerént-is választ várunk. Isten tarcha megh Kegyelmeteket. *Datum in Castris Casareis ad Szerench positis 25. Maij, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Quarto.*

EÖTÖDIK LEVEL.

A' MAGYAR-ORSZAGHI
STATUSnak.*Spectabiles, Magnifici &c.*

Többet lát és tapasztalhat Kegyelmetek hazánk mostani veszedelmes állapottyábjá, hogy sem mint mi nagy fok hoszu irással-is azt ki mutathatnánk, hanem rövid szóval Kegyelmeteket, mindnyajan, az kik most Magyar-Országbeliek közzől az Erdélyi Fejedelem mellet vadnak, szeretettel kerjük, 's tisztünk-szerént irányuk-is, az eő Felsége nevével penigh *seriò* paranchollyuk: hogy kiki Kegyelmetek közzül, minden toább-való *cunctatio*-nelkül, az eő Felsége Kegyelmes *Manifestomát* vévén, alkalmaztassa ahoz magát, és avagy *presentálly* mi előttünk magát, nyolczad nap alatt, avagy oszollyon házához, 's jűien az után ottan hozzánk; mert valaki Kegyelmetek közzül külömben merészel chelekednyi, 's nem alkalmaztattya magát, *in notam perpetuae infidelitatis* esik, 's ha mi kár, vagy veszedelem találly Kegyelmeteket, mindeneftől maga lefzen az oka. Tudni kell Kegyelmeteknek azt-is, hogy ő Felsége minket evel az óltalomnak fegyverével, nem *oppressiojára*, hanem az *oppressiótól*-való fel-fzabadétására küldött, készek-is vagyunk az-aránt eleget tennünk az ő Felsége Kegyelmes atyai parancholattyának, csak alkalmaztassa Kegyelmetek-is magát, holott már az a' mentsege nem lehet Kegyelmeteknek, a' ki eddigh vólto,

ugy

ugy mint, hogy kételenféghből kellett chelekedny, a' mit chelekedet. Ezekről irtam magának-is az Fejedelemnek eő Kegyelmének, 's minden Kegyelmeiséget veheti ő Kegyelme-is a' mi Kegyelmes Urunknak ő Felfégeknek, csak alkalmaztassa magát. Melly levelemnek mássát-is imoda küldöttem Kegyelmeteknek egyyüt az ő Felfégek *authenticum Manifestomával*, nem akarván semmit, se titkon, se chalárdfággal chelekedni, alkalmatlannak vélven az hoszu irást-is. Vegye azért Atyai intésünket Kegyelmetekkel azzal az igazfággal, a' mellyel én irom, nyilván lévén. Kegyelmeteknél, hogy mi erős hittel vagyunk keőtelesek Kegyelmetekhez; 's szabadságunk, 's törvényünk köz-is Kegyelmetekkel: 's jó igazfággal, és *bona fide affecurálván*. Kegyelmeteket, hogy az ki az ő Felfégek *Manifestomához*, és a' mi *declaratioinkhoz* alkalmaztattya magát, semminémő bántással nem lesz en, se szemellyeben se javaiban. Egyéb-
arant a' mint föllyeb-is iránk, ha ki Kegyelmetek közzől ehhez nem alkalmaztatná magát, kit nem reménlünk, *Protestálunk* mind Isten, 's mindez világh-előtt, hogy ha mi ellenkezes, kár, vagy egyéb veszedelem talállya Kegyelmeteket, azt nem másnak, hanem mindenestől magának tulajdonécha. Isten tarcha megh Kegyelmeteket. *In Ca-*

stris Casareis ad Szerench positis 25. Maij, Anno Domini

Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo.

Quarto.

HATODIK LEVEL.

AZ VARMEGYEKNEK.

*Reverendissimi, Reverendi, Spectabiles, Magnifici,
Generosi, Egregij, & Nobiles &c.*

MInd az ő Felsőge *Manifestomat* meg küldöttük Kegyelmeteknek, s mind irruk a' mellet szép atyai intéssel, hogy alkalmaztassa Kegyelmetek magát az ő Felsőge Kegyelmeffégéhez, nem lévén már mentsege hogy oltalom fegyvere nem volna ő Felsőgénak az Országban: de Kegyelmetek sem választ nem ada levelünk re, sem semmi hűségét és köteleffégét nem mutatá ő Felsőgéhez, sem penigh minket *legitimus Magistratusát*, az ő Felsőge Kegyelmes *Manifestoma continentiaja* szerént nem *requirála*; hanem halgatásban marada, idegén Fejedelemehez kötvén magát, a' kinek semmi hittel-való köteleffége ninchen sem az Országhoz, sem Kegyelmetekhez. Mi azért tudománt teszünk mindenek előtt, hogy mi igaz hivatalunknak meg-feleltünk, oltalmára jöttünk Kegyelmeteknek, s *pramittáltuk* szépintésünket, s töbször *nem requirállyuk*; hanem ezt az hetet az jövendo hetfőig Kegyelmeteknek adgyuk *ad respiscenciam*: s ha hozzánk küld, és *präsentállyá* magát, az ő Felsőge Kegyelmeffégetől ki nem rekez tetik. Egyéb-aránt tudván legyén Kegyelmeteknél, hogy bizony meg-keseredik; mert azt hozzuk ki meg-általkodásából, hogy be-tölt a' mérték, s a' büntetésnek kell következní, ki haleszén, magára vessen Kegyel-

gyelmelek. Eddig-is ha a' Kegyelmelek meg-terefére, és *declarátiójára* varakozván, az hadakot nem tartoztattuk volna, megh érzette volna nyilván Kegyelmelek itt létét, az vas pálczának, ha az Kegyelmeleget és atyai intést megvetette. Jsten Kegyelmelekkel. *Ex Castris Cæsareis ad Cassioviam positis, 13. Junij, Anno 1644.*

HETEDIK LEVEL.

LONYAI SIGMONDNAK ES SZEREDI JSTUANNAK.

Magnifice Domine Affinis &c.

AZ Kegyelmelek engem vadló, és az közönfégés-jot újjobban *confusióban*-hozó levelét el-vettem, , úgy látczik hogy akkor mikor ez-levelet írta, nem szegény-hazánk rút és veszedelmes tűzének megh-óltását nézte, hanem annak a' tűznek újjobban-való fel-gerjesztését; 's mint-egy új-hadat láttatik *denunciálni* Kegyelmelek ő Felségének a' Római-Chászárnak, és az-egész *Catholicus Statusnak scissióját*, és megh-szakadását ez romlot-házának, és megh-nyomorodot nemzetnek, valami rosz-pórokna földes-Urok ellen, szent-egy-házakban-váló *commoditásokért*. Mellyekre nézve mivel méltatlan az panasz-is, válasz-nékül akarjuk-valahadni az Kegyelmelek levelét : mind-az-által ez egy-néhány szóból érche Kegyelmelek, hogy mind azokra, a' miket ír, már az-előtt elégedendő válasza vagyon, 's mi tovább-való *declaratiók* ba-

nem-is bochátkozhatunk; hanem, mivel új-hadat láttatik *denunciálni* Kegyelmetek, sietve megh-irtük ő Felfügének, 's erre már minekünk-is más *resolutio* kelletik fel-vennünk.

Ugy-látczik, hogy a' ki fel-háborítója volt szegény-hazánk chendességének, utólsó-veszedelmének-is azon-kévánna oka lenni; *Párfokot* könnyű fegyver-álat szerzeni-'s *persváfiokkal*-is *opiniókat*. Azért úgy-gyűllyön-őszve Kegyelmetek, 's úgy-tégyen azokkal szakadást, az-Országban, hogy maradékinak-is késervesen ne-essék: melly gyűlekezés ellen *protestálok*-is, és mint illetlen 's rendetlen-dologról *prohibeáлом*-is Kegyelmeteket, mert úgy-sem-lésznek Ország-há- valahány őszve-gyűlis, 's minden veszedelmének ez hazának azok az őszve-gyűlők *principalisokkal*-eggyűtlésznek okai; megh-tetczik itt-is a' haza-szeretés, hogy údözessel-is illy rut-romlásban hozza hazáját, 's tovább-is hozni igyekezik.

P. S. Azt vélem-vala, hogy végezzük ezt a' veszedelmes hadakozást, de most kezdgyük-ugy-látó-el az Kegyelmetek leveléből. kichin szerénchéből nagy-*temeritás* az kit eleibet-vőtt, de ugy-aránzom az dologokat, hogy ez rút és veszedelmes-indulatokat nem-akarja Isten-boszá-állás-nekül hadnyi. En láttya Jsten mindeneket, *sincerè* chelekettem, 's mint életem megh-tartását ugy-kévánom-vala szegény-hazánk békeffégét, 's há *ultrò-citròg* be-adott *propositiókhoz* hozzá-nyúl-vala Kegyelmetek, belé-bochátkoztunk-volt mi-is jó-igassággal azon *Tractá*-ban: de michoda rendi ez á dolognak, hogy az *Tracta* és *Conclusiók* előtt kéván én-tőlem, nem-tudom, michoda-

affecu-

affecurátiot és *declarátiot* Kegyelmetek, kiért én követ-velő agyon-verést érdemlenék.

Ertyúk ugyan vélekedését Kegyelmeteknek az Fejedelemnek írt levelből, melly kezünkben vagyon, a' hol azt írja, hogy *interrumpálta* az *Tractát*, maga *contrariumot* mondott Ura-nevével Kegyelmetek mi-nekünk; s megtetczet ott-is *syinceritása* az Kegyelmetek *Tractájának*, azt vélvén, hogy arany-hegyeket hozot az *Svécsók*-követesis, ki fen-volt akkor Sárosvárában, s kesőn tuttúk megh. Szaladásúnkrol-is fokot ír Kegyelmetek az Fejedelemnek, hogy én el-mentem az kőnyu-haddal, és a' Nemet-had *Slesia*-felé megyen, s illy-alkalmatlan-hirekkel lázzaztya magát. De nem-mentem, s nem-is megyek; s bizony ez az had sem szandékozik ki-menni, hanem több jó-hozzája inkább, kiket mind Kegyelmetek vonson be, s talám bellyeb, hogy sem eddigh volt, kitezennel *experial*-is Kegyelmetek: s megh-ítélheti utúnkból-is mint futúnk, hogy három-héttől fogvást im tizen-két-mély-földet jótunk, nézvén ebben avagy derekasb-erővel hozzánk-való közelgetését Kegyelmeteknek, avagy jó-igassággal és *syinceré*-való *Tractáját*; de im egyiket sem-akarja Kegyelmetek, s még-is minket vervétkesnek.

Há mit akar azért, az ő rendin, és jó-igassággal nyúllyon a' dologhoz, s attúl mi sem-vagyúnk idegenek; de az *Salamon* előtt perlő Afzonnak, a' ki két-felé kívánnya-vala vágatni a' más-gyermekét, jó-választ nem adhatunk. Ezt néző penigh az a' Kegyelmetek őszve-gyűlése, az kit levelében láttatik *insynuálni*: kitől még-is tilalmazok hivatalom szerint minden-rendeket, kiyalt-képpen Kegyel-

gyelmedet Lonyai Uram; 's jól-megh-is lássa, mit-mivel.
Jsten Kegyelmettekkel. *In Liptó-Vyvár. 8. Julij, Anno 1644.*

NYOLCZADIK LEVEL.
LONYAI-ES VELE-LEVŐ
COMMISSARIVSOKnak.

Magnifice, ac Generosi Domini &c.

AZ Kegyelmetek *Eperjesről 14. presentis* irt levelét, tegnap estve-felé vettem, 's mit írjon Kegyelmetek, értyük. Mint hogy minden igyében és kérdésben azért, maga akar chak egyedül bírása lenni Kegyelmetek magának; haszontalannak itéltem azokra-való írásomat. Mind-azon-által hogy mások előtt-is jóvendőbenn-is nyilván legyenek ezek, im irunk valahány szóval felőlők.

Mint egyéb dolgaibann-is azért, itt-is az maga dolgát teszi Kegyelmetek levelében; 's a' mit köszönnyi, mint erzenyi kellenék, a'val megh-keferitvén magát, 's magát, mentvén, 's minket vádolván, az után szól a' közönséges dologhoz. De hogy ebben-is megh tartassék a' jo rend, nem nezvén az Kegyelmetek levelének *ser:esét*; mi az közönséges hazánk javát-nező dolgokról irván először, az után felelünk Kegyelmeteknek-is.

Az én utólfó Uyvárbol tett írásomban azért, meltán sem Kegyelmetek, sem más, megh nem botrankozhatot, sem maga *contemptusának* nem tarthattya; mert hogy a'
mint

mint Kegyelmetek kívánta, én a' közönfészes *Traetá* előtt nem chelekedherem, hogy valami szokatlan, és mászor nem hallott magán-való *declarációt* tegyek; azt nem chelekedhettem, sem Kegyelmetek nem kívánhatta tőlem, 's' nem-is kívánhatta, 's' minden *Traetátusoknak* jó rendi ellen-is volna: a' *Juristák-ként*, erről-is mondhatnak, hogy *Filius ante Patrem*.

Az hol penigh azt irtam, hogy irására elegendendő válasza van már Kegyelmeteknek, és tovább-való *declarációban* nem bochátkozhatunk, 's' nem-is bochátkozunk, panaszkodván, hogy az-által miláttatnák, *abruptállyi* a' *Traetát*: jól érche itt-is a' dolgot Kegyelmetek, 's' jussón eszébe, melly bő-szóval *declaráltuk* mi azt Kegyelmeteknek; hogy azokat az kérdéseket, a' kik mindeneftől az egész Országot illetik, mi semmi uton nem *resolválhattuk*, 's' ha *resolváltuk*-vólna-is, avagy *resolválnánk*-is, és valami magányos vij *declarációban* vennénk-is, nem csak haszontalan lenne, de nagyobb *confusióban* hoznánk az Országot vele; mivel minket, arra sem ő Felsőge az mi Kegyelmes Urunk, sem az Orzágh nem-is bochátot és rendelt: 's' michoda vakmerőséggel-is nyulhattunk vólna hozzá, avagy nyulnánk most-is? Ezeket itéltük, 's' itellyük most-is, hogy én sem, magam, sem *Comissionaliter*, nagyobb *declarációban* nem vehetek valami bizonyos irások és *Traeták*-által; 's' bizonyál azt itélem most-is, hogy semmi hatalmunk nem lévén azokra, sem ő Felsőgétől, sem az Orzágtól, a' mellyek *inter Regnicolas controvertáltattanak*, ha hozzá nyultunk-vólna, avagy nyulnánk most-is, uijobb és nagyobb galibába hoznánk magunkot, 's' nagyobbban hogy sem eddigh voltunk.

Az több dolgokat kévántuk *Tractálni és conclusióban* 's *obligatiobann*-is venni, de azok mellől Kegyelmetek al-
lott-el, kiktől mi most sem vagyunk idegenek, látván az
nagy veszedelmes romlását, 's pusztulását minden felől a'
szegény hazánknek; kinek nyavalyáját, bizony úgy látom,
naponkét öregbíti chelekedeti-is Kegyelmeteknek, hogy
sem könnyebítene: lássa mint ad Jsten előtt-is szamo-
rolla.

Az hol iria továbbá Kegyelmetek, hogy nem vehetné
eszében, miből *denuntiált*-vólna ujjabb hadat Kegyelme-
tek ő Felsőének, és a' *Catholicus Status*-nak; olvasá megh
ujjabban Kegyelmetek levelét, michoda egyéb annál az,
a' hol *in persona legitimi Principis & Regis coronati*, ő Felsőe,
és *immediatè* a' *Catholicus Status* ellen szakadásával az Or-
szágoknak, *particularis* gyűlést hirdetett a' Fejedelem, hogy
az mit maga ő Kegyelme erőltetett az előtt maga fegyvere
mellet, fegyverrel erőltessé azokkal-is? michoda az, ha-
nem *nova denunciatio armorum*? Holott im láttyuk, hogy
Statum contra Statum, sőt ő Felsőe ellen-is akarja ta-
masztani Kegyelmetek, ezt mind fegyverrel penigh, a' kit
hízzem látunk, és nyilván *experialunk*; 's a' kiket maga
mellé akar Kegyelmetek venni, és azokat-is éz veszedel-
mes fegyver-fogásra ingerleni, bizony egyébnek nem,
velhettyők, hanem hogy, a' mint maga a' Fejedelem fegy-
vert fogott ezeknek színe álat, fegyvert fogasson azok-
kal-is, a' kiket erőszve győit, és megh ujjcha fegyvert; ;
mind ő Felsőe, 's mind az *Catholicus Status* ellen veszedel-
mes, és hazánk utolsó ruináját nező szakadást hozván kö-
zinkben. De ha nem tudom mit mivel-is a' Fejedelem, és
mind-

mindnyájan Kegyelmetek-is, és utolsó veszedelemben, hozza magát-is (a' ki bizony közzel-is vagyon, noha Kegyelmetek nem akarja látni) de soha Országgh megh egyezése-nelkül, avagy ő Felfégétől, és az Országhtol arra választott *Commissáriusok*-nelkül, ezeket az kérdéseket, a' mellyeket most Kegyelmetek magára akar végezésben-venni, el nem igazéttya: a' fegyver-is olaja' énnnek az tűznek, és nem megh-ólto vize. Így érche azért ez-arántvaló mi irasunkot-is Kegyelmetek, 's am lássa, ha a' pórok *Templomokban*-való *usások*-ert, avagy *commoditások*-ert, kiről femmi nyilván-való *Constitutio*-ink nem *exstálnak*, kinannya hazáját és nemzetét utolsó veszedelemben bochtatanyí. Noha a' szegény pórok csak a' mostani veszélyeket-is, úgy hiszem én, fel nem vették volna azért a' *commoditásért*.

Maga mentőségét-is a' mi iller a' Fejedelemnek ő Kegyelmének ezen gyűlésnek hirdetése dolgában, értyük az Kegyelmetek leveléből. Meghirtuk az előtt-is hogy most könnyű ott *pártokat* szerzeny ő Kegyelmének: 's tudgyuk ugyan, hogy ő Kegyelme az *Religio* dolgában az *Constitutio*kat emlegeti; de mellyik *Constitutio* az, avagy a' Béchi *Pacification*nak-is mellyik *Articulússa*, a' mit külfő-képpen jelent? mind eddigh sem mutatta megh. Mert ha *Constitutio*ban a' volna, megh kötne engemet-is, 's nem-is' igen kívánnam *disputálni*. Jo igazsággal mondom, hogy álmélkodva chudálkozom, 's mások a' kik az dolgot nem ertik, nevetőgnek-is tartják ezt a' czégért; hogy mind ezek a' romlások és hazánk nemzeti jelen-való, 's jövődő veszedelmét nező fegyvernek fel-vételeit mutogatgya illy chekély dologért, a' ki a' mint mondám, *Constitution*ok-

ban ninchen, 's *praëjudicál* a' *Jus Patronátuság*hnak-is. Ha valahány helyen a' pórok alkalmatosságát, az-arant a' póroktól az Urak magoknak vették-is, minden egy helyett, száz vagyon kezekben, a' kic *propter bonum pacis* el-szenvednek, kiről fokszor fokat irtam. Más fekszik azért ez alatt, kit hogy mi se látnánk, nem vagyunk olly eggyűgyűk. Hidgye el Kegyelmetek, hogy ha mostani eleiben-vetett, gáttját el szakazthatta volna ez az ár-víz, tornyokrol volna most a' beszéd, nem pórok szentegyhaza-foglalásáról; De ebben hagyom azt-is.

Utolsó részében irásának írja azt-is Kegyelmetek, hogy ő Kegyelme a' Fejedelem az én irasmiból nagyobb idegenfégemet *considerálhatná* szegény hazánk háboruinak le-chendesítéséhez; mind-azon-által, az mit ezekben il-lendőbnek esmér ő Kegyelme, azt foghná chelekedni, várván ez-aránt a Lengyel Király ő Felsőge *interpositióját*-is. Az elsőre okott nem attam, mert életem megh-tartását sem kívánnám inkább, mint szegény hazánk chendeslőget és békeffőget; 's nekem sem irásimban, sem beszédimben, sem chelekedetemben, mást nem talál ő Kegyelme: 's az fel-vett oltalom-fegyverébenn-is azt néztem, 's azt nézem most-is.

Az mi a' Lengyel Király ő Felsőge *interpositióját* illeti penigh, nagy hit, ha el hitte Kegyelmetek (nem más fekszik alatta ennek-is) hogy megh értvén a' Király a' kérdéseket, inkább *faveál* ő Kegyelmeinek, mint ő Felsőgeinek, 's nekünk mindnyájunknak *Catholicusoknak*, a' kik a' Kegyelmetek *oppressióját* mind *Religionk* dolgában, 's mind külső javokban irgalmatlanul szenvedgyűk. Más az; fok ideö kell

kelléhez az *interpositió*hoz, 's az alatt modgyát sem látom, miképpen tevődgyék-le mind a' két felől-való fegyver, 's mint-is mennyen ki az Országból: ben maradván penigh, el költötte ugyan alkalmasint az őt, de bizony el költi az ujjat-is, 's nem-is fogy, hanem szaporodik-is; abban-is michoda gyűmölchőt reméllKegyelmetek, maga tudgya, de bizony én nagy veszélyt látok ebbenn-is.

Hogy penigh toább-is kívánnya Kegyelmetek *continuálnia* Tractát, 's *declárálly*a hogy nem-is *interrumpált*a, ezt hasznos dologhnak vélném, 's abban mint-hogy belé-is ereszkettünk, mi-is készek vagyunk munkálkodnunk, a' mennyre hatalmunk vagyon, és hivatalunkhoz fer. De halladékit és kéfedelmes vóltait ennek-is, veszedelmesnek látom, kit adgya Jsten maga kárával-is ne rapasztallyon Kegyelmetek.

Magam nemzetéhez-való igazságomat, és köteleffé-gemet, *taxalhatty*a Kegyelmetek mint *párfok*, 's *taxallya*-is', ugy látom; de ha birót találhatnék hozzája, chak nem nekem-is vannak annyi bántásim, mind bőchülletemben, 's mind javaimban, hogy meltán hadat kellene érette viselnem, nagy része javaimnak el fogyásával-is: de varakoztam megh-is mind ennyi szenvedéssel-is.

Magam mentfégét 's az én vadlásimot, a' mi illeti Kegyelmeteknek, chak nem hazuttolni láttatik, a' hol azt irtam, hogy a' Kegyelmetek *intercipiált* levelében *expressé* írja a' Fejedelemnek, hogy *abruptált*a legyen a' békesléghnek Tractáját. Jm oda kültem azért *verissima* pariaját az el-fogott levélnek, *sub littera A*; 's külömben finchen: 's egy bőrtűt sem vettem el benne, sem hozza nem tettem.

Vgyan abban az levelében, a' mint megh-tetczik, azt-is' írja Kegyelmetek, hogy én az Magyar és könnyű hadakkal elől el-jöttem *Saárofsól*, és hogy a' Német hadak *Silefjára* igyekeznek, ugy erti; kit hogy én tőlem vett volna, mostani levelében jelenti: de ne éllyek, ha soha gondolatombann-is vólt, nem hogy mondottam volna, 's annyival inkább chelekettem volna. Mert michoda bolondfagh-is vólt volna tőlem azt chelekednyi? 's nem tudom ki előtt-is jöttem volna futva? Eszében vehette chelekedtünk-ből-is igazságát a' dolognak; hanem az én szóm vólt, hogy ha vegezhetünk vala, én mindgyárt el jönnék elől, és az Német hadakat *Silefjára* igazitanám.

Az *induciak* alapattyáról-való-írásibann-is *injuriám* vagyon nekem Kegyelmetektől; mert ugy vagyon, nagy *cunctációval* nyula Kegyelmetek a' kichin *induciához*-is ott *Saárofsón*, nem bizván, hogy ha mit végez-is Kegyelmetek megh állják az hadak, mellyet mi *resolútióbann*-is vettünk vala, hogy nem gondolunk velé; de az után Kegyelmed szembenn lévén Kemény Janos Vrammal, minemő *conceptust* chinált, és nekünk *presentált*, im annak-is *verissima parriáját*, *sub littera B*, megh kültém, eggyüt Kemény Jánosnak irt Kegyelmetek levele másával, kit ugyan akkor *intercipiáltak sub littera C*. Kit mint-hogy megh nem pecheteltünk, a' mint Kemény János Uram írja, hittünk az Kegyelmetek befzedének: de azon Kemény János Uram *sinceritással* ki tetczik ezen leveléből-is, hogy addigh kívánta az *induciákat*, az mig az várat *affecurálta*. Maga Kemény János Uram az Fejedelemnek irt levele igaz mását-is' megh kültém, ki mint eggyezzen mind az Kegyelmete'
declá-

declarátiójával, 's mind nekünk be-adott *conceptu* sával, megh
 ítélni azt-is, Kegyelmetek. Igaságot néztünk azért,
 mi ebbenn-is, 's nem *fraust*, a' mint Lonyai Uram, 's Ke-
 gyelmed nekünk írt maga levelébe vélekedik felőle, nagy
*detracti*ónkal. A' mint az *Arrestom*rol-való-írása-is *Calum-*
nia, mert *in re ipsa* semmi olyan dologh nem esett, noha,
 azt, *eludaltatván* az *induciák*bá-való Kegyelmetek *Tractá*jától,
 meltán minden igaz hadi *regula* szerént, megh cheleked-
 hettük volna. Talam elég azért ez-is eddigh Lonyai
 Uram, mert az mi pofankon nem sok szemetet látott,
 mégh Kegyelmed; 's ha az a' kis bizodalom nem viselte
 volna Kegyelmeteket, hogy fut az Német, azt hiszem ed-
 digh vegh-is lett volna az dologhban. Azomban eörö-
 most értyük az mi *propositi*ónkra-való valasztat-is Ke-
 gyelmeteknek; megh értven, ott sem talál akadékot, a'
 mi igazságunkban Kegyelmetek.

Az Kegyelmetek *posta* követét, ellenem esett, hogy
 az Taborbol vizfsza bochtatták, 's hozzam nem jött; nem
 értven jól az dologot, ugy látom, abból chelekették. Im
 azért magam szolgájától kölle ez levelémet Kegyelme-
 teknek küldenem, hogy az-aránt-is szokása szerént, vij
 vadlásban ne vegyen Kegyelmetek. Jsten tarcha megh
 Kegyelmeteket jó egészégben. *Datum in Sempte 22. Julij.*

Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadra-
gesimo Quarto.

KILENCZEDIK LEVEL.

LONYAI SIGMONDNAK.

Magnifice Domine &c.

EL vettem az Kegyelmed magán-való levelét-is, melyet ugyan *14. presentis* irt, 's ugy vagyon elég bő-fzovalir Kegyelmed, 's azont mivelném én-is, ha már bőven nem szolottam és irtam volna mind azokról. Az mi azért *Cancellarius* Uram nekem irt *intercipiált* levelét illeti, és Kegyelmed ellen-való neheztelő irását, én az ő Kegyelme elmékedésétől nem kívánok függenem, *suadeálhattya* ugyan mint Pápi ember, 's ki nyilatkoztathattya maga kívánságát, de azzal engem *obligatioban* nem vehet ő Kegyelme, és az Kegyelmed ellen-való ítéletit sem tarthatom törvének. En penigh az mit az Kegyelmeitek dolgaiban értettem, azt megh jelentettem, 's mostani Kegyelmednek Szeredi Vrafnal egyűt irt levelemben, okát-is attam; magányossan penigh Kegyelmeder attol a' *Cassai* Gyűléstől azért tilalmaztam, hogy érvén-is az abban-való nagy veszedelmes *sequelákat*, mind javalloja, 's mind *promotora* a' dologhnak; 's *Consiliarius*ssa-is lévén Kegyelmed ő Felfügének, erőfs, és kemény *obligatióval* penigh, meltoobban inkább Kegyelmedet tilalmaztam tőlle, mint másfokot; az mint hogy most-is tilalmazom, mind az másik levelemben irt okokra, 's mind penigh nagy sok alkalmatlan *sequelákra* nézve: lassá Kegyelmed toább mitt chelekszik.

Az mi az Kegyelmeitek *syncerè*-való *Tractálását* illeti, azt

azt maga mondgya: *passio* engemet az én biróságomban nem hordoz; de irtam azon másik levelemben, mind az *induciák* állapattjáról, 's mind az *Tractáról*, magán sem tudok egyebet mit írnom Kegyelmednek. En penigh hogy elein a' dolognak, mikor Szenderőben *induciát* kér-va-la Kegyelmetek, annak nem engedhettem, nem az én hatalmomban volt: 's in *fervore*-is lévén a' fegyver, hogy hadastól ben maradgyon az Fejedelem-is az Országban, és semmi *cessiōt* ne tegyen, 's mi is ennyi haddal annyira elmenvén már, a' mint vóltunk, megh-álljunk, Kegyelmes^r Urunk hire, főt parancholattya ellen, 's minden hadi *regula* ellen; megh írélheti Kegyelmed, mint mehettünk akkor az kívánt *induciákra*.

Az mi az utólszori *induciák-nak* penigh mi vóltát illeti, igen bátran láttatik írnya Kegyelmed, hogy az nem az mi *sinceritásunkból* vólt vólna, hanem valami *Lengyelekkel*-való *conjunctiōt* neztünk vólna benne, az mint hogy az ki-is^r tetczet vólna nem tudom michoda el fogott levelekből. De külömben vagyon az-is; mert valamint az Német hadakat hosu hallogatásokkal és nagy fok *cunctatiókkal* hoztuk be, ugy latván annélkül-is kémelletlen *oppressióját* az szegény Orzágnak; az *induciák*, és *Tracták* által, inkább Országunkban-való be-jöreteleket kéméltük vólna az *Lengyeleknek*, hogy sem szorgalmaztuk vólna őket, 's tudván hogy megh vagyon az keszület, és ígér-et-is, annak akartuk eleit venni; 's jo lelki esmérettel mondom, azt-is nezttem benne. De im látom hogy pók szállot ezaránt-való fűvemre-is: megh léfzen azért az-is, a' kit én akkor halladni kívántam. Írtam az *Tractának* mi volta-

ról-is egyűt Szeredi Urammal Kegyelmednek, nem mulatozom azonn-is: minden dolgának maga akar, úgy látom birája lenni Kegyelmetek. Im eleget beszéltünk, *declarártuk*, 's irya-is ki attuk, hogy ollyat kíván némelly *propositióban* Kegyelmetek, hogy mi végezésben vegyünk, hogy se ő Felsőgének, se a' Fejedelemnek, sem mi-nekünk, sem Kegyelmeteknek, hatalmában nem vólt, 's ninchen-is az Ország-h-nélkül, *cujus est condere legē & abolere*, a' Királlyal való egyyefségével: de elég ha *per fortia*, im látom, hogy még-is mind azt emlegeti Kegyelmed, hogy mi belé allyunk azokban, mint hogy azok a' *constitutiokot*-is néznék; maga eléggé megh mutattam azt-is mind magam Kegyelmednek, 's mind az Fejedelemnek irt leveleimben, 's' mind egyéb *discursusokban* és *Traetátusokban*, hogy semmi ninch abban a' *Constitutiokban*, a' mit Kegyelmetek, a' pórok *Templomának* *usfűsében* erőssít, ha az ám hire nélkül, 's' nem más az ebben-való kormányozók czéllya. 'S erre bizony nem kellett vólna az *Svécsok* *Confederatiója*-is, sem ennyihány-fáz ezer forintot, az mint az Fejedelemondgya, erette költeni, 's annyival inkább illy rút veszedelemben nézetünket és hazánkot hozni. Hafzontalanul forgattyá chak nevezetit-is Kegyelmetek a' *Religió*nak, mert azaránt-való engedelmeiben, chak egy pénz-erő *difficultást* sem teszen, sem ő Felsőge, sem senki más, chak Kegyelmetek *imaginallya* azt, és czégéről vetette fel azt-is: mert *suadeallae* Ersek Uram ő Kegyelme nekem, hogy *cautus* legyenek az *Religio* dolgában-való *Traetában*? nem tudom, mint veheti Kegyelmetek gonosz névén, mert hivatallyais mutattya ő Kegyelmenek azt. 'S egyéb-aránt-is az *decla-*
ralt

alt okokért lehetetlen volt mi nekünk, hogy az mi az Ország *Constitutiojában* *clarè* ninchen, arról mi valami *Articulosokot* vagy végezeteket chinállyunk, 's haszontalan-is lett volna, mert aval mi senkit nem kötelezhettünk volna. Azt-is penigh, a' kikérdésben vagy az Ország között, és a' mint Kegyelmed-is írja ennyi *disceptatiok* voltak felőle, *quâ temeritate* nyulhattunk volna mi annak *decisiójához*-is? mellyel nem csak né szállítottuk volna az köztünk-való *differentiat*, de veszedelmesben öregbithettük volna inkább, senkitől arra-való *authoritasunk* nem lévén.

Az én mellém adatott *Commissáriusokot* penigh az mi illeti, talam az-aránt számadással nem tartozunk Kegyelmeteknek; 's én sem ítélem azt, hogy valami magán-való *diffidentiat* lett volna, hané inkább panaszolkodván beteges állapotomról, magam könyörgötté ő Felfégének, hogy ha valamint megh-nyomna az én betegségem, legyenek még-is az kik *continuállyak* az békeségh *tractájár*: de ugy látom, nem méhek itt-is Kegyelmetek. Jr toább-is Kegyelmed maga személyéről és állapotjárul, panaszolkodik még-is *Cancellarius* Uram ellen; de én ugy hiszem, hogy senki más jobban nálamnál nem ésmérheti Kegyelmedet, sem ítélni az Kegyelmed chelekedetét, mint-hogy nem most-is ésmériük egy-mást, és sok dolgokbann-is vólunk együtt. Ha azért ítéltetünk valakitől, chelekedgyünk ugy, hogy ne legyen okok az vétkes ítéltre, 's meghfűnnek az panaszok-is. Ha penigh minden ok-adás nélkül *sinistrè* ítéltetünk, az itélő esik ítéltre. Tudó ugyan hogy munkálodot Kegyelmed ez mostani kérdéseknek el igazításában, és ennyi sok rendbéli *discursusit* lattá az-aránt

Kegyelmednek, másut többet-is; de az uij dolgoknak *declarátiói* rettentették mindenkor az mi emberinket, holott arra iutottunk vala már, hogy chak nem minden gyűlésben kívánta Kegyelmetek *revocálni*, 's *dilatálni* az *Religiorul*-való *concessiókat*, most-is úgy látom azt emlegeti Kegyelmetek, és külfő színel *dilatációját* kívánja: noha bizony nem az pórok, és azoknak valahány *Templomban*-való *commoditások*-ert vétettet vólt az a' fegyver fel. 'S ugyan jo hogy az Fejedelem ő Kegyelme az *Lengyel* Király *intercessióját*-is kívánja ebben; belé tekintnek talám mind az köztünk-való kérdésben, mind peniglen az *Svécsókkal*-való *conföderatióban*, 's nem lésznek olly eggyűgyők, hogy az *Capitulationnak articulúsit* megh nem *ruminálnak*, 's ezekben ne vennék, mit nézet az a' kard-kötés, és *Töröknek* ki hozása, nekik tett nagy adománnya. 'S im chak nem pokol ez a' kibben hozá e' szegény hazát és nemzetet Kegyelme-
rek: egy gyermek-is által-láthattya belső czélozáit ez dolognak, Kegyelmed még-is mind szépnek láttya, 's *Evangelium* és *Religio* jutalmának mondgya. De így szokot az lenni, hogy a' kiket Isten büntetés-alá szokot veñyi, ezeket veszi el, hogy látván se lássanak. Am megh láttya azért, mit mivel Kegyelmetek, én ezt a' fok rút rendetlen *indignitások*at ha lehetne, chak ingyen hallanyi sem akarnám. Adgya Isten legyen jo vége ennek a' *Tractának*-is, de veszély ez-is inkább mint valami rendés *Tractá*: nincz úgy látom az *Tractának*-is helye, mert annyi már az a' Kegyelmetek *diffidentiaja*, magáról itelven másfokot-is, hogy az nádmez-is me-reghnek látezik. En valamit tuttam, mindeneket megh chelekértem, hazám jávara és nemzerem megh tartására: kívánok

kevánok vala bizony most-is szolgálnom neki, de az Kegyelmetek *Herculesi* és *Achillei* más reménst get nyuitván Kegyelmeteknek, megh fogia tapasztni, hogy arnyékokt adnak Kegyelmetek kezében: 's ezenél nagyobb *involutióbann*-is fogia magát látnyi: 's ollyak-is meńek az *Cassai* Gyűlefre, a' kik nem hivattarnak. Azonbá ugy érté hogy váltigh harfonkodik Kegyelmetek, egéti, rabollya az Országot, *persequállya* az ő Felfége hiveit, vitattya várait, mint-ha ezek vólnának az közelítő *mediomok* a' békesléghe dolgára. 'S ugytetczik hogy bűn nélkül, 's pokolra-való bűn nélkül penigh, toább lehetetlen szenvednyi ezeket az nagy képtelen *insolentiákok*, és *indignitások*ot, 's halefzén valami eleven chóp-vér bennünk, megh kell indulnunk raita, kiket eddigh pálma-ágnak kezünkben-való hordozásával neztünk inkább, *defensívè* vóltunk, mint ártanyi akartunk vólna. Kegyelmed penigh ezekben, ha nem kormánt hait-is, de azt velik itt, hogy habot hait, 's ne chudállya ha másoknál ez alkalmatlan dolgoktól inkább tilalmazom Kegyelmedet; 's bizony el veszte, 's el vesztitek az Országot-is', ha mind ebben mentek el. 'S ha azon békesléghez-való kedvetlenségem illy nagy, a' mint jelenti Kegyelmetek, akarom, hogy nagyobb embert talált arra nálamnál: 's adgya Jsten jo végét! ki ez-is az én velem-való *Traetát* eléggé *interrumpálta*, ha akarátoskodnyi akarnék; de am megh láttya ezt-is. Várjon, 's megh várjon: 's örömeft nézem jo veget én-is. Jsten Kegyelmeddel. *Semptavia 22. July,*

Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo Quarto.

TIZEDIK LEVEL.

LONYAI SIGMONDNAK.

Magnifice Domine &c.

K Et levelet-is irván az egy-uttal Kegyelmeteknek, nem kell vala talám harmadikot írnom, de érche Kegyelmed, hogy mezfze-mét a' dologh, 's meghágtá határát az Kegyelmetek kérdése-is. Bolond az, a' ki nem láttya, hol-járt az Fejedelem elméje, 's hol-járjón-most-is, 's az megh-bolondáb, a' ki el-hiszi, hogy mostani fegyverét-is az *Religiójért*, és az pórok szent-egy-házában-való *commoditáért* forgattya; mert hiszem olly világos az, mint a' nap-fény, hogy senki senkit az mi reszünkről, sem-Pápi, sem-egyéb külfő Uri rend az ő *Religiójokban*, sem az *Statufok* között, sem pórokat megh-nem-haborítottak; mire-való hát itt az nagy-magos czéger? Ugy-vagyon tudom okoskodását itt ez-aránt-is én Kegyelmednek, 's' ennél valami gyanólagot tart nagyobnak; de én a' tanách az hamuval bé-takart szikrát ki-ne-kaparjátok, mert lángozik e' most-is, bizony többet fog gyúítani ez után, 's minnyáitok megh-emefztő tűze lézen.

Az pórok dolgaról *Constitutiok* vadnak, 's az-is nékik az ő határok, 's maradgyanak abban, 's az Teve-ként ne-kévánnyon ő-is szarvat Ura ellen, hogy fület-is utánna-ne-veszesse.

Jöllehet az mint mondám, nagyobb kérdés ez ezekenél, a' ki ezt a' hazánk tűzét támasztotta, ugy-vagyon-neve,

neve, 's palástya-álatt ennék; 's nem az *Religio*, avagy szent-egy-házak igazgatására vettük mi-is ezt a' fegyvert kezünkben, semmiben mi az *Constitutiokat* nem-akarván, megh-bántanyi: 's ha-mi nagyobb-fegyvernek kezünkbe-
való vételére kényszerít-is bennünket, abban-is ez nagy el-vifelhetetlen iga alól-való fel-szabadítását fogjuk nézni szegény-hazánknak és nemzetünknek, 's nem valami bolondúl-való igazgatását az *Religionak*, ki Jsten ajándéka, 's emberi hatalom alá nem vettetet, 's mind-ítélet-napig-is tartatik efféle-kérdés.

Elég azért eddigh az beszéd. Jöve ma-is a' *Budai-Vezértől* levelem, kiben azt írja, hogy az hét-Vármegyéért, kötötte kardgyát a' Fejedelem, az ki elein Erdélyhez-való volt, kit ő újaból nyilván nem szopott. 'S az *Szécsokkal*-való szövetség még tovább nézett ennél, 's nem, csak az hét-Vármegyét, de az egész maradék Országot-is *Török* alá kívánta haitani, a' ki alatt maga a' Fejedelem-is vagyon; noha mást mondanak *Chászár* Urúnknak, 's mást viszont az *Regnicoláknak*-is, 's nem tudom mellyike helyes ezeknek az okoknak. De reméllem, sem nem az félelem, a' kiról irt *Chászár* Urúnknak a' Fejedelem, sem nem az *Religio*, kit illy hegyés-kopjára töttünk ki, hanem az *Szécsokkal*-való szövetség, avagy ha az nem *succedálna*, az *Törököknek* nyújtott beszéd, és ígéret lenne, legh-aláb határa az dolognak.

Ez ellen kellett azért az mi Kegyelmes Urúnknak, és Koronás-Királyúnknak fegyvert fogni, 's ugyan az ellen-ezen fegyvert újtani és többíteni; ki-ellen ennyi *oppositió-jokat* latván az Városoknak-is, kik egyéb-aránt *essent pecunium*,

lium Corona, 's *indignatioját* mint Kegyelmezségét kívánták ő Felfegegnek venni, 's *affociálták* az alkalmatlan-szóvet-séghez magokat, megh-vervén az én sok szép atyai intése-met-is, fel kell újjobban nekem-is az ótalomnak fegyve-rét vennem. Mit mivel tovább, megh láttya; de, *Lonyai* Vram, olly-veszedelem talállya ezennel ezt az hazát, az kiben foha nem vólt.

Mochkos dolog ez a' békeflég *Tractájanak*-is mod-gya, 's *irritamentumok* mint enyhító-beszédekből-is állon-nak. *Fraus*al 's *insynceritással* vádol Kegyelmetek engem-is, és hogy, *contra datam fidem*, & *jus gentium* chelekerttem-vólna; sőt chak nem hazuttol levelében, hogy nem Ke-gyelmetek írta vólna az Fejedelemnek, a' mit én *asseráltam*, hogy Kegyelmetek levelébe láttam. Az többi-is merő *exacerbatio animi*, az minemű *processust* nálunk tart Kegyel-metek, mint-há én hivatalomot, 's Országomhoz-való kö-teleflégemet és hitemet nem akarnám előttem hordoz-nom, és nem tudom michoda *Pápáknak* akarattyok 's *per-ceptor*ságok után-jarnék; 's hol-mi-több efféléket látok az Kegyelmed levelében, kiket mostani Fejedelmétől sem-vennék-fel Kegyelmednek, nem hogy magától. Mert Jstent hí-vom bizonságúl, hogy külömben-vadnak mind ezek.

Más az, azt írja ugyan Kegyelmetek, hogy nem *interrumpallja* az *Tractátust*, 's azomban ugyan azon levelében írja, hogy még először *experialni* akarja az Fejedelem az *Lengyel-Király interpositioját*-is: hiszem tudó-dolog, hogy ha az *succedál*, mi-velünk avagy-köztünk *abruptat*ot az békeflégnek *Tractája*, 's ott kell újat kezdeni; de mint, azt
én.

én nem értem ; mert, ha csak *simplex interpositio* léfzen az Királyé, hogy megh békéllyünk, annak *intentioja* a' nekül-is fen-vagyon, *parfa* penigh tudom nem-kevánnya Kegyelmetek az Királyt tenni maga-mellet ez ígyben, ki nem-is vélem hogy *obtineálhatná*, sőt mi mást tudunk az-aránt. Ha penigh az köztünk-való kérdéseket bírósága-alá veti Kegyelmetek, kiváltképpen az kiket ennyire lát-tatik erőssíteni, talám nem nagy-idegenféget talál itt-is abban, ha nem lattatnék mind ő Felsege méltóságának *de-rogálni*, 's mind nemzetünknek és Országúnknak-is. De végre milészenebből, mit vél Kegyelmed ? a' mikor mind ő Felsege Chászár- Urunk méltóságának nagy-férelmét, 's mind hívei kéméletlen, sőt kegyetlen *persecutioit*, 's Or-fzágunk, 's az *Catholica-Religiónak*-is sok és nagy-végphetet-len *indignitásokkal*-való *oppressiójár*, nyalábbal kezdgyük az Király és ott-való *Senatorok* eleiben vinnyi, *declarálván* ő reájok nézve-is az *Szécsók*-való *Confederationnak*-is ve-fzedelmes-vóltát. Ezeket penigh mi-nekünk mind *re-präsentálnunk* kell az *Interpositoroknak*, 's megh kell helyte-len-vóltát mutatnunk az Kegyelmetek *pratensoinak* ; ki michoda bőchülletire léfzen Kegyelmeteknek, 's az *Tra-étának*-is mi gyümölchöt fog-hoznyi, 's azonban onnét-is mint fogh-nyugodni az mostani nagy-terh alatt szegény hazánk, megh-lathatná, ha akarná azt-is Kegyelmetek : de az kinek jármában egyszer bé-fogja magát, nem akkor ál-ki belőle, a' mikor ő akarná, hanem vagy el-fárad, 's ki-düll belőlé, avagy a' kié az járom az akarja. 'S ide néz, ez az mostani *intercessionál*-is szorgalmazása, az Királynál ; mert egyéb-aránt, ki ne lássa, hogy ennyi-fzemettel, nem

vólna tanáchos azok eleiben mennyi. De ottan nyitódgyék-megh jobban az emberek elméje, 's lássák magok-is' ne chak én.

Ezeket, nem chak magának irám Kegyelmednek, hané mind azoknak, az kiknek, nekiek-is érteniék kellene az magok dolgát, ha érteniék hadnák, és az fők költött hamis-találmányok, és hol-mi gaz hírek szemeiket, szájokat, fülököt bé nem töltötték vólna. Megh-montam már, mindent az mit megh-kellet mondanom, megh-is chelekettem az mit méltónak ítéltém chelekednem, megh-vólt az Atyai-intés, megh-vólt az *fraterna correptio-is'*, mind lágy 's mind kemény beszéd által, 's ki mutatódott az veszfűző-is, 's elégh, 's tovább-nem-mehető-Kegyelmeffégnek és *gratiának oblatiója-is*. Kiket mind megh-vetvén, sőt nagyobb-*oppositiokat* tévén, 's most-is óránként-való ingerléseket; én nem vetem utánna az *sequelát*, 's kevésem hogy Jsten ne-is nézze ezt az mi megh-bódúlt nemzetünk bolondfágát: de ha Kegyelmetek *reflexióban* vész, vagyon miről gondolkodniok, hogy *in puncto* semmire ne legyen ezennel, *protestálván* mind Jsten 's mind ez világh előtt; melly *protestatiomot* minden Kaptalomokban, *& in alijs locis authenticis* 's az szerént az Vármegyékben *publicálnom* fogok, hogy semmi hazám-veszedelmének, chak leg-kissebb oka sem vagyok, hanem kevántam inkább azt minden úton megh-tartanom: 's az szerént ő Felfége-is mindenkör megh-chelekette, az miket megh-kellet chelekedni, 's az nagy-vérkekhez-is kegyelmefféggel vólt. Ezután ha mi vér-ontás, fegyver, tűz, romlás, pufztulás, találya-hazánkat 's nemzetünket, az Erdélyi Fejedelem ő Kegyel-

me *adharensi* és Tanáchofi, 's alkalmatlan chelekedetekben-való *mentioi* léfznek okai, s ezek vesztik és hozzák útólso-veszedelemben ezt a' szegény-hazát, mellyben adgya Jsten legyen hamis *profeta*. Kegyelmedért magáért fok irás ez, de mindnyaitokért keves, kit akarnám, ha közlene azokkal-is, az kiket illet, de mint méh, mint-hogy méregh ninch-is ezeken: az többit látnyi mint hal-lanyi fogia Kegyelmed. Jsten Kegyelmeddel. *Raptim Semptavia die 24. Julij, Anno 1644.*

P. S. Jmmár megh-irtam-vala ez hoszú levele-met-is, 's be-is pecherlettem-vala, hogy *Szenderőből* leveleket hozának, 's ugy értették azok, hogy löveti *Regéczet-is* az Fejedelem, és hogy Vármegye, 's valami pór-hadat-is' küldött volt Kun-kapitánnyal *Szenderő*-ala-is, 's az a' kire én czélozék az *Cassai*-gyűlésnek, hogy az melly fárral-még be-nem kenték vólt az Vármegyék magokat, be mázolyák őket: és im ő vólek-is fegyvert fogatnak Koronás-Királyok ellen, 's fel-lázzasztyák az pórfágot-is, hogy mézeket el-szedvén, megh-ölessék az bogarát-is.

Ez vólna bezzég az keresztyénseg, és *Evangéliom*i szelédsegh! 'S Kegyelmed mind ezeket még-is jónak véli, 's mind magát 's mind az Ország-népét belé-akarja kéverni, az sűrő poszadékból állo fárbán. Tudgyae Kegyelmed, miért nem hirdettetet *Cassában*-való szálláskor-gyűlést oda az Fejedelem? ha nem tutta, tudgya, hogy mint azt, *subjugálni* kevánta az Országot-is, 's az után Mihály Vaydaként, megh-útvén kardgyát az oldalán megh-mondatná, hogy *czedrakul-Gyűlés*: mert, ha az vólt czél-lja akkor-is, az kit most czégerézünk, meltóbb vólt-vólna

Gyűlést akkor tartanyi: de ez most semmit egyebet nem néz úijonnan Fejedelme 's igaz Kőronás-Királya ellenvaló *oppositionál*, Kegyelmetek vérével, 's veszedelmével akarván maga-sebét kötni. De haszontalan ugy-látom ezeket-is *réiterálni*: hanem Kemény János Uramként, ki nagyvitésfőgnék tartotta, hogy ki-mert mondani az *induciákon*: emberiség-hítemre mondom, hogy ha mindenem utánna vész-is, soha ezt az nagy-*contemptust* el-nem szenvedem, 's ha vérében érem, megh-segítem *Regéczet*; 's ha nem-is', viszfzá-vészem, 's ha Jsten akarja gyűmölchőfőn, chak nem hátra-kötve hordozván még eddig az én kezemet. 'S jól megh-lássa mint vija Vármegye Uram-is azt, mert ide-hátra még az ugordója ennek az nótának, 's az ki az előtt alatta vőlt, az sem vetette még ki tollás kéréjét: noha ezt, káromra nézve, én semmiképpen nem érzem jobban, mint mások kárát, hanem ez rút *contemptusért*, nem tudom mit nem kellene chelekednem. De ebben hagyom azt-is, ám fűsátok a' migh fűhattok; maid megh-emészti maga-is magát: kiknek nem-is segíthetűnk, mert rabbá tőtték magokat, 's ninchen szabad-akarattyok: 's hogy-hogy várjon azoknak észes-gyűlésétől-is ember valami jót? kit ugy-hiszem ezennel ki-is mutat gyűmölche.

TIZEN-EGGYEDIK LEVEL.
LONYAI SIGMONDNAK.

Magnifice Domine &c.

F Ejérpataki Márton Uram megh-adá az Kegyelmed
15. hujus

15. *hujus Caſárul* irt levelét, mellyet ſzorgalmátosſan megholvaſván, felelhetnék *punctatim* mindenikére, de *non ſumus in foro contradiſtorio* J, 's *A dicittel*; mint hogy Biránk ſinchen, 's belſő-gondolatokat-is itélſni lattatik Kegyelmetek, abban-hagyom: ottan légyen az dolognak ki-menetelé Bíró benne.

Gyakran téſzen az *intercipiált* levelekről-is Kegyelmedemlekezetet, de nem olyan *intercipiált* levelek vadtak az mi kezünknel, az kik valami *privátus* egy-házi embernek belſő-*affectusokat* nézték, hanem az *Religio* és ſzabdfágh kerefés mellet, minnyájunknak rabfágát. 'S nem akartunké az be-adott elſő *püctomokhoz*-is az *Tractábá* ſzólani? elégedendő okát attuk: az utólſot penig veſzedelmes *ſequeláknak* tartottuk, méltán nem-vólt hozzá-ſzóláſunk-is.

Az Kegyelmetek *Conſultatióját* vagy öſzve-gyűléſét; hogy *difficultáltam*, nagy okom vólt hozzá: de chak az az *convocatiójok*-is az mellyeket az Fejedelem, az Vármegyéknek és Vároſoknak küldött, hogy *Plenipotentiával* és Vároſok 's Vármegyék pechetivel mennyenek oda, nem, eleggé ki-mutattáké az *Intentiót*? de ennek-is talám jób moſt magán lénnyi, mígh nap-fényre jön, hogy ſem pápyroſon.

Nem ſzóllok többet az Lengyel-Király ő Felfége *Mediatorſágáról*-is, mutaſſa ki-menetele annak-is gyűmölchét megh. De, így a' mint moſt vagy on ſzegény-hazánk, 's napról-napra ſzapórodván innét-is a' hádak, ben kezdéek mind az két-réſzről maradnyi, 's az *mediatorſágra* nézvé Lengyel-Orſzágbañ-is kelletik kérdőre-mennyi az

dolognak; az ugyan há károsnak nem érzi, és érti ezt, az ki szerzője volt hazánk veszedelmének.

Mondgya Kegyelmed, 's példákra-is mutat, hogy az kérdésben-való dologok, az Gyűlésekben nem *complánál-tattanak*, 's remenségek sem lehet benne, mert megh-*próbáltak* már: de vallyon 's ninchen példája a fegyver-fogásban-is Kegyelmeteknek, mind *Törökkel, Tatárral, Némettel, tűzzel, vással, 's Országunk pusztlulásával* miket nem chelekedet ezen-czégér-álat? azelőtt-is mi gyűmölchöt hozott, foknak szájában most-is az-ize.

Almélkodva chudáлом azért a' hol írja Kegyelmed, hogy az Kegyelmetek panaszit és *Gravamináit*, nem akarták *pro Gravaminibus Statús agnoscedni* a' Gyűlésben, kihez-képest vizsont mostanra *reýciálni* azon *Gravámináknak tollalásait* szintén-annyiának-tartják, mint nagyobb vagy-hasznosb haborúra-való fegyvert, hogy mászor ismét felvéteslék, ki igen-könyű ugy látom Kegyelmeteknél; de küszőbig ér chak, és magát vagdallya-véle, s vagdaltattya másokat-is, a' mint im láttyúk most-is.

Nagy fok-szót hallottam az *Evangelicus Status* nevé-álat-való *Gravaminákról*-is az Gyűlésekben, de jó-lelki-esmerettel mondom, hogy én mind ez óráigh chak eggyet sem láttam abban hogy az *Statusók Gravaminai* lőttek volna, hanem valami világhi Urnak porjai-mellet hírek-nélkül *causdicált* Kegyelmetek, most pedig kardoskodik (az mint mondgya) rontya, sellyefzti, 's puszttítja Országát, 's fogyattya nemzetét, ontya vérét, 's azoknak-is nem hitekért, a' mint mászor-is irtam, hanem az földes-Urak *prejudiciumjával* az szent-egy-hazakban-való *commoditásokért*.

Szol-

Szolharnánk az *Béchi-Pacificatióról*-is kinek semmi-nemű *paritássa* az mostani dologgal ninchen, 's más állapban vagyon az Ország-is, 's az fzerént az Ország népe-is; 's külömb kérdések-is vóltanak azok; 's Fejedelmsegeknek változásával-is lettenek: de bizonyos, hogy ott finch az, az kit Kegyelmetek most láttatik forgatni, avagy-kevánni.

Ertem az Kegyelmed leveléből azt-is, hogy ez mostani kérdéseknek *complanatioja*-nekül, még eddigh módgyát nem esmértem az fegyver le-fzállitáának, hanem. ha végfő-pufztulás *determinállya*, kit keres, ugy látom, Kegyelmetek; fok Orzághi-is vannak, hogy illy-chekély kérdéért kevánnya hazáját útólfo-veszedelemben bochtatani. De hogy azt sem esméri, hogy ellene-legyené ennek a' tűznek a' fegyver, avagy vize, avagy homálya, hogy megh-nem-esméri az olait az víztől; és így már illy jeles-*fundamentumokon* építvén nem chúdálom egyéb dolgait-is Kegyelmeteknek: kivalt-képpen érkezvén az Kegyelmed *Eörfi Sigmond* Uram által tött *intimatioja*-is, kiben kútban-való maga-sellyesztésével-is láttatik fenyegetődni Kegyelmetek mind Fejedelmestül. De megh-tért már az Fejedelem-is annak az kútnak karéjáról, 's eleget igért, 's kőcötte az másét de nem kaptak raita: 's tudgyuk mi-is miben-vadnak azok. Talám még-mentyűk még ez egy-úttal *Fileket*-is az *Töröknek*-való-adaftól: noha igen szép dichéretés indulat, és Magyarfágh, 's keresztyenségh ez-is, avagy ennek chak az beszéde-is Kegyelmetekben; 's a' többihez-való-is.

Jrja *Eörfi* Uram azt-is, mint rontotta-légyen-megh

Regéc

Régész-várát az Fejedelem, ki miatt megh-is-kellet adnyi. Jól-vagyon: *complementum favoris & amicitiae* pogányok helyére találván, Országunk határát terjeszti véle. De ha Jsten a' föld-alá nem vét, avagy szintén az földigh le nem ver, megh kell mutatnom, ha kő nem akarok lennem, hogy az hangyának-is vagyon haragia &c. Ennek-is ez az modgya, az kire most kívánnya szolgálatomat Kegyelmetek; 's illyen *discretiából* állanak egyéb dolgai-is Kegyelmeteknek; de ha lehet nyilván jármot az mi nyakunkban senki nem vét, akar mit mivellyen-is.

Hazám békeffégét, annál inkább kívántám mindenkor, 's kívánom-is, mint az kifel-háborította ijezgetéssel, 's kár-tételekkel. Méltatlan dologra senki engem nem-is vészén: de talám nem-is kíván minnyájan egyyért el vésznyi Kegyelmetek-is. Hol penig arra-is *resolválly*a magát, tartok tőle, hogy akarói ne-találkozzanak annak-is 's chak ne-fégitője-is. En tudom mind-azon-által, mivel tártozom hazámnak, 's annak eleget kívánok tenné, kit megh-mutattam most-is; mert, fok és nagy *considerátiok* voltak abban, mint kellyen *in continuationem Tractátus*, az mint az Fejedelem kívánnya, az ott-való némelly *Regnicolákat* bochtítani, az kik az előtt benne nem voltak, és ha párfoknak kellé azokat tartanunk, az kiket mi az előtt *oppositusoknak* tartottunk. 'S 14. Vármegye, 's hat-fzabad-Váras nevével-is bészél és irt Kegyelmetek, mint-ha mind azok egyet-értenének. Sokan vagyunk penigh ott-is, az kik azoknak *consensusunkat* nem attúk, sem adhattuk: őt szabad-várofnál-is mi ott többet nem tudunk. 'S nagy fok több méltó *consideratioi*-is lehettek volna ő Felfégének, de megh-

megh győzetvén maga-kegyelmeffégetűl, és az mi *interpositionktól*, im kéz megh-halgatni az panaszo és *supplicáló* féleket, arra-rendelt bizonyos *Commissariusi* által: 's ugy hiszem hogy valamit méltó dolognak talál, Kegyelmeffen igazításban-is véteti, mellyre rendelte *14. diem Septembris* Nagy-Szombatban *pro festo Exaltationis S. Crucis*, az hová Jsten őszve hozván Kegyelmeteket, kevánom hogy jó-eggyességgel mindeneket szegény hazánknak és nemzetünknek nyugodalmával vihesse jó-rendben és végezés-fekben, mostanitűzét-is megh-szállitván, 's jövőndőt-is^o el távoztatván, nyughassunk chendességgben. Kihez, ha hivatalom nem mutatná, 's Uram nem parancholná, és^o hazámhoz 's nemzetemhez-való szeretetem-is nem kén-szerítene, nem chak tovább nem kevánnék szóllanom, de ugyan kerülnem mind *Tractáját*, 's mind egyéb dolgait Kegyelmeteknek; mind-azon-által hallyon valami-szót megh-is Kegyelmetek röllem.

Ez az két-felől egy mással ellenkező-fegyver, nem, másutt, hanem az immar-is megh-romlott, és méltó szá-nakodásra jutott hazánkban vagyon, fogyván vére, ereje, értéke nemzetünknek-is mindennap miattok, ki mennél tovább-tart annál veszedelmesb; 's az *Commissió*-is és^o *Tracta* penigh kéfedelemmel, 's naggyal fog lenni, kivált-képpen ha az Lengyel Ország *intercessio*-is, némellyek vé-lekedése szerént, be-kezd állani.

Tudnunk kell azt-is, hogy ugyan ezen fegyvernek, akar-mellyik mennyen-is győzedelemre, de mind-kettő mi romlásunkat nézi, 's mi veszünk ugy-is: hol penigh, chak néznék egy mást-is, ki nem fogh-lehetni, mivel az

idegenek szaporodnyi fognak; ugy-is ki vész, hanem, az mi szegény hazánk és nézetünk? Akar győzedelmessé legyünk azért, 's akar valami hofzú *Traſtátusnak* bochátkozzunk, mindenik mi ruinánk, 's adná Jsten, ne lenne útolfo.

Kiben hogy ne jusszon, noha ellenségnék vél Kegyelmetek, im még-h-is egy kis tetczéftadok, noha búfulással, de jó-igassággal.

Hadna beket ő Kegyelme az Erdélyi Fejedelem az ő Felfége birodalmának, és ennek a' mi szegény hazánknek, ha nemzetünknek tartya magát; szánná-meg ez kéméletlen pusztulását, menne békével szabados és békeffiges' provinciájában, lenne *contentus* aval, a' mivel Jsten eddig szerette, 's vinné ki hadait; 's adgya vízfza a' körül mit elfoglalt; ne *incitálly*a tovább mint valami meszár-szekre az Ország-népét: 's im ha le kell ő Felfége előtt az földre borulnom-is, illy nagy ellenségnék tartván-is, chak alkalmazta ő Kegyelme az dolgot, és ezekrül adgyon *securitást*, *affecuratiója* által, fel vállalván elebbeni *obligatio*-it-is mind magára, maradékira, javaira nézve, hogy *securitása* lehessen, minden uton fáradozom benne: és az Országbeliekért-is azon alázatoslással esedezem ő Felfegénél, hogy mind abban, az mit eddig vétettetek ő Felfege ellen, Atyai Kegyelmességét mutassa ő Felfege, és *Amniſtiát* adgyon; 's mind arról *affecurálly*a Kegyelmessen, hogy valamik *in Constitutionibus Regni expreſſe* benne vannak, azokat, *in primitus celebranda Diſta* Kegyelmessen *complanáltattya*. Ki ha véghez mehetne, 's vallyon miért kelene, vagy az veszedelmes fegyvert, avagy az késedelmes

mellet az Kegyelemnek, és békefőghnek pálma ágát-is nyuitottuk Kegyelmeteknek, úgy mint az ő Felsőge *Manifestomát*; kibén, nem különben mint édes Atya, nem csak mutatta minden Kegyelmeffégét ő Felsőge Kegyelmetekhez, de feledékenységbe kívánta veñyi fok-rendbéli ellene tört chelekedetit-is: de michoda gyümölcsbe lótt annak-is, maga tudgya, kit mégh az pogánjok-is ítélben vettek.

Ezeknek utánna erős fegyver lévén kezünkben-is, bizonyos *Tractátusokban* bochátkoztunk az Erdélyi Fejedelemmel; be vöttük, 's megh halgattuk kívánfágát (noha nem az ő rendin mentek azok-is) arra *replcáltunk*-is, sőt *induciakot*-is *offeráltunk*, hogy chendeszben *tractálhassunk*: de megh veté ezeket-is az Fejedelem, 's nem akará *continuálni* az *Tractátust*, rosz reménfég, 's hejába-való *suspiciók* alatt *interrumpálá* azt-is.

Továbba a' mikor semmi kényszerítő fegyvert, nem láttunk volna-is, a' ki előtt el kellett volna jónunk, és az kitől legh-kissebbet-is tarthatot volna az ő Felsőge hada; mind-azon-által, azt vélvén, hogy ha rágolunk valamente arról az földről, vontatva 's tartoztatva késedelemmel-is rendellyük vizfsza-terefünket, *continuálhatnánk* az Fejedelemmel az el-kezdett *tractátusokat*. De különben lótt itt-is az dologh, mert erőtlenséggel-is hadait uijoban utánna-külte az ő Felsőge *Armadájának*, 's minden-képpen ártanyi igyekezett, 's erőtlen fegyverét váltigh forgatta, ha mit ártthatott volna, úgy annyéra, hogy fzintén *Bajnóczig* jövénn-is-fel az ő Felsőge hadai, oda-is nagy erőtlenséggel fel-bochátotta hadait; kivel mind ő Felsőgéhez, 's mind hadai-

hadajhoz, 's az békeességhez- való nagy idegénfégét mutatta inkább ki, mint erejét avagy hadajnak valami *processusát*.

Ezek-is azért ugy lévén, és ezek mellet veszedelmes titkos levele-is akadván kezünkben, az Fejedelemnek, az kikből nyilván ki tetszik, hogy nem szabadságát nézi szegény hazánknak mostani indulatival, hanem rabfágát, és utolsó veszedelmét nemzetünknek, az kerésztyénységnek-is megh-bőchülhetetlen kárával; kényszeritetett, ismét ő Felsőge hadait megh-ujtani és többíteni, 's az Fejedelem hadait viszsza-veretni, 's azoknak nyomokon. maga hadait-is megh viszsza küldeni: latván azt-is minemő Vár-szállásokot és rontásfokot, 's kerésztyénséghez nem illendő rút kegyetlenfégeket, és dolgokat chelekednek, Országá, vég-házai, és hivei ellen-is ő Felsőgének, inkább hogy sem mint ha poganyokkal vólna dolga. Jgy azért alá menvén az ő Felsőge hadai mint egy kényszerítésből, ugy láttuk nem lehet egyéb benne, ez nagy *insolentia* ellen, tovább- való hadakat kel fel-vennünk az Országbann-is, és külfököket-is be hoznunk, és az nagy kegyetlen kémilletlenségnek, *realiter* és derék-erővel. De ebben-is nem valami boszu-állást néz ő Felsőge ugyan., az szerént az ő Felsőge hada-is, nem nézik az szegény kősfégnek egyyüt megh bántását-is (noha külfő javokban. ugy-láttuk szenvednyi kell nekik-is szegényeknek más emberek vetkiért) sem pedig azoknak büntetések, az kik az ő ideiben igaz Koronás Királlyokhoz készséggel megh-térni kívánnak; hanem mindeneftől maga az Erdélyi Fejedelem-ellen küldettenek ezek az hadak viszsza,

és ha kik sem keresztyenfégeket, sem igaz haza-fiu-ságokat, sem Koronás Királyokhoz-való-keőteleffégeket, megh nem gondolván, vakúl utánna rohannának az Fejedelemnek. Nezik ezen hadak ugy vagyon, az ő Felfége hiveinek, ez nagy-igából-való fel-fzabadulását-is, és hogy fegyver által-is békefféget chinállyon fzegény hazánk-nak ő Felfége. Mellyeket hogy mind nyilvánban, megh-mutasson ő Felfége, noha minden igaz ítélet azt mutatná, hogy az kik az egyszer ki-adott *Manifestomát, gratiáját*, 's Atyai Kegyelmefféget ő Felfégének megh-verttek mászor azoktul megh-fogná azt: de hogy ez-aránt-is ez a' mi nemzetünk ki-triefztve tapasztállya magán az ő Felfége nagy Atyai Kegyelmeffégét, im az uijonnan alá-küldött hadajval-is, uijobban-való *Manifestomát* attá ki; kész lévén mindeneket ő Felfége nagy Kegyelmeffen előbbeni *gratiájában* be venni, és eddigh-való el-lene tett chelekedeteket feledékenfégben és *Amnistiában* venni. Hogy igy *constállyon* az egész világh-előtt, és ki-terjedve légyen minden keresztyén biródalmokban is, hogy ha kik ezeknek az nagy kegyelmeffégeknek ez-utánn-is megh verőj találkoznának, 's magokkal egygyüt másokat-is valami vtólfo veszedelemben hoznának, oka ő Felfége nem leszen, hanem mint egy erővel magok von-fzák azt az veszedelmet-is nyakokban.

Magunk allapartyát a' mi illeri, az-aránt azt itéllyük, hogy ő Felfége után semmit abban, a' mit hivatalunk és köteleffségünk kevánt-vólna, és az Kegyelmetek javat 's' megh.maradáfát nézte, el-nem mulattunk. Az hol min-ker, gyermekinket, 's még ártatlanokat-is fok-képpen ká-

rofétottanak-is, az helyett-is jóval kevésb lennyi; most-is az utolsó *Manifestomnak* kiadásában-is alázatossan *interponáltuk* magunkot ő Felfégénél; 's ninchen már semmi dologh, a' kit megh nem chelekettünk volna: 's im az uijonván-való békefűgnek *Tractáját*-is viszont beállattyük, kinek adgya Jsten nagyobb gyűmölchét, mint mafszor! de az melly méchnek olait adott Kegyelmetek, el-hiheti, hogy m g olájában tart az méchnek, tűze sem aluszik megh. Noha el-vagyon keszítve vize mindenképpen ennek az olajos méchnek-is; 's nem eléghé az Bodrogh vize, megh oltására? rea kell az Tiszát-is bochtanunk: 's nap fenyre viszfűk rabfűgunkat, 's utolsó veszedelműket-nezű dolgait, és *intercipiált* leveleit-is az Fedelemnek.

Ezeket *bonâ fide* irom Kegyelmeteknek, 's kérem ne támaszkodgyék igen az *Tractához*-is, hanem vegye az ő Felfűge *ultrò* nyutott Kegyelmeffűget, mert az *Tractában*-bizontalanfűgok-is vannak, 's nagyobb űdű-haladűkok-is, mellyek az mi szűgűny hazánkűrt igen, veszedelmeffűk. Kire nézve *Lonyai Sigmond* Uramnank ez-aránt-is mi nagy *declaratióval* irtunk, kevésbűnyűk hogy ertűné azt-is Kegyelmetek; a' nélkül el nem kerűli megh-bűchűlhetetlen kárat Kegyelmetek, ha mi nagyobb nem kezdi találni-is szűgűny hazánkűt és nemzetűnkűt. Jol megh lássa azűrt, még-is kérem, 's intűm-is Kegyelmetekűt, ki kedveűrt, 's mit mivel? 's miűrt kellyen az *Saáros-Pataknak* pochotájából innya, a' mikor a' tiszta kűtfűbűl ihatik? Egyűb-aránt *post tot Paternas monitiones*, ha mind

mind ezeket-is *contemptusban* vészí Kegyelmetek, más² elmelkedéseket kell nekünk-is az dologhban fel-vennünk, 's az mit Jsten tudnunk ád, Kegyelmes Urunk oltalmára, valami ki-gondolható léfzen, édes hazánk 's magunk oltalmára-is, mindeneket megh kell chelekednünk, a' mint hogy megh-is fogiuk chelekednyi; kirül ugyan *protestálunk*-is. Tarcha megh Jsten Kegyelmeteket.

Semptén 27. Septembris, Anno Domini

Millesimo Sexcentesimo Quadragesimo

Quarto.

RAKO-

RAKOCZI FEIE-
DELEM LONYAI SIGMOND
ALTAL TÖTT INTIMATIOJARA-
való válasz-tétele az Magyar Országhi Pala-
tinusnak, azont közölvén az mostan Bartfán cöszve
gyűlt Vrakkal és Vármegyékkel-is.

AZ minemő kérdést tött Kegyel-
metek *Commissionaliter* töllönk, az kik eg-
gyút lehattunk, ugyá *Commissionaliter* felel-
tünk reá, noha chudáltuk igé a' kérdést; ho-
lott eléggé meg-hallotta vólt imár Kegyel-
metek okait annak, hogy sem a' *Regnicolák-*
nak tött *declaratiokban* toább nem mehetnének sem a' Fe-
jedelemnek tött *concessziokban*: és hogy a' mennyire *exten-*
dáltatott authoritásunk ó Felfogétól, azokat *sinceré* ki-nyi-
latkoztattuk Kegyelmeteknek. Mind-azon-által im ennyi
veszédelmes állapotban lévén szegény hazánk-is, és a'
szegény kösség-h-is illy nagy *oppresszióban*, kémélletlenül
látatik Kegyelmetek vontatnyi az údör. Noha bizony
eléggé vontatra eddig-is, a' mint hogy mostani kérdése-
vel-is egyebet annál nem látatik mivelni; mind-azon-
által

által im az Kegyelmetek kérdéíet-is fel kültók ő Felfégének, 's onnét várunk: ő Felfége Kegyelmeííége leíízén raita, mit kell az illetén *processusból* ítélnyi, 's mit-is paranchol nekünk toább.

Azonban *in familiari Colloquio* miről beíízélgettünk Kegyelmeddel, ha jol emlekezem reá, mellyet erőííített-is Kegyelmed, ugy tetczik ezek *punctátim*.

I. Hogy neheztelne ő Kegyelme az Fejedelem én reám, mivel kemény levelet irtam az Vármegyékre most uijobban, és *publicálván* az ő Kegyelme *postulátomit*, *ratioit* annak le nem irtam volna.

II. Erőííítette Kegyelmed, hogy ő Felfége-is *Cháíízar* Urunk, minden kötelességének férleme-nelkül az Vármegyéknek a' *Coronátul* ideigh-való el íízakasztására, reá mehetne, azokat *ratiokkal*, és példakkal-is erőííítven.

III. Hogy a' *Franciai Királynak* most uijobban követe érkezet volna az Fejedelemhez, jelenté azt-is Kegyelmed, kit turtunk az előtt-is; és hogy nagy biztatásfokot hozott, 's ajánlásfokot-is, 's *affecuratiókat*-is, Arany hegyeket igérvén.

IV. Jelente Kegyelmed olyan dolgot-is, mint-ha az *Török*-is uijabb íígedelmet ííért volna a' Fejedelemnek, és hogy arra már az parancholatok-is kin vólnának, 's féllemeíííetenné az-is a' dolgot.

V. Hogy még a' nemélly *Regnicolák* *postulátomi* kőről-is kevántatnának némelly nagyobb *declarációk*, jelentvén, mint-ha az eddigh tött *declarációkkal* ő Kegyelmek, a' *supplicans* *Regnicolák*-is, talám nem lennének íízinté *contentusok*; abbol-is minemő toább-való ííélelmet jelentvén Kegyelmed.

Az

Az mi azért a' Fejedelem ó Kegyelme ellenem- való panaszát illeti, bizony örömezt szépet szolláék az ó Kegyelme chelekedetiről, 's dichérném- is inkább, hogy sem azokban- való fogyatkozásokot *exaggerálnam*; de a' mint én látom, és értem, 's kézzel, 's Országostól nagy kárainkal tapasztalljuk, nincsen olly nyelv, a' ki elegendő- képpen mind chelekedetinek, 's mind kívánságinak ó Kegyelmének káros- voltát ki mondhatná. Hamissan semmit nem irtam, sem mondottam, sem Vármegyéknek, sem másoknak, 's ha az igazért neheztel ó Kegyelme, annak ki mondásával és ki jelentésével, erős kötelességből tartozom én az én házamnak és nemzeretemnek; egyébképpen mind lelkem- ismérgetit, 's mind bőchülletemet megh- sérténém. Hogy penigh, a' mint Kegyelmed jelenti, abba esett nagyobb vétek, hogy le jrván az ó Kegyelme kívánságait, melleje nem vetettem azoknak okait; megh chelekettem- volna ugyan, 's ha kívánnya Kegyelmed, megh- is chelekeszem, de úgy hogy helytelen és maide az kívánságnál- is karosfább- vol- tokot- is kikell mutatnom: mert akar a' Vármegyék kívánságiban- való *ratiókat* gondollyuk megh, a' mellyeket, ó Kegyelme ád, nem csak helytelenek, de veszedelmessé- is, az elő- hozott példákkal egyűt.

Az mint hogy az Vármegyék kívánságában legh- főb *ratiója* ó Kegyelmének az, hogy azokat a' Vármegyéket nem oltalmazhatná- megh ó Felsőge, *Chászár* Urunk, en- nye Országival a' *Töröktől*, 's azért kell ó Kegyelme, 's ma- radeki, a' kik Erdélyi Fejedelmek lennének, alájok vetnyi, hogy ott vennének oltalmot. Eze a' *ratio*! hogy a' mi- egy *Romai Chászár* megh nem oltalmazhat, azt egy Erdélyi

Fejedelem, a' kit a' *Török* maga *mancipiumjának* tart, 's az-is, megh-oltalmazza? Nem de a' kinek kerefetire a' *Török-től* vett engedelmet ő *Kegyelme*, ugyan azon *Török* segítségével vitte végben azt-is, a' mit végben vitt, a' mint mondám ő *Vasallusa*-is lévén: michoda oltalmat varhadtunk ebből, hanem *mancipatit* inkább, 's *subjugatit*, 's rablago? 'S így ő *Kegyelme* megh-oltalmazhat az *Török* ellen bennünket, de egyszers-mind *Török* rabfágában viszen. Magának-is bizony az Erdélyi Fejedelemnek kellene az oltalom, 's kell-is: 's ha az *Romai Cháfszár* tekinteti nem forogna a' *Török*-előtt, hogy el-akarván foglalnyi Erdélyt, oltalmat adna neki; úgy járt-vólna eddigh, mint *Boszná*, és több-részei Országunknak, 's *Bassát*, avagy *Vežért* szállott-vólna be. Nem oltalom azért ez, hanem veszedelem; 's chak lett vólna vesztegh ő *Kegyelme* mi nemzetünk lévén, maga nemzetivel ezt ne miveli vala, nem bánt vala a' *Török*-is minket most. 'S ebbenn-is ki-mutatta, igen oltalmát ő *Kegyelme* a' *Török* ellen; mert szeme-látára, egynéhány-ezer kerefztyén-lelket vőn el chak az a' kevés mellete-levő *Török*-is, 's chak arról sem tuttak tenni: 's hat mint ajánlhattya toább-való oltalmát ő *Kegyelme* ennek az szegény hazának és nemzetnek? 's nem-is kell egyéb a' *Török*nek ebben, hanem hogy megh szaggassa az Országot a' mi kevesen vagyunk-is, 's annak erőtelen. Fejedelmet adgyon, avagy maga *Vasallusat*, 's a' mikor gondollya, és az alkalmazosilag be hozza, azt ki-veffe, 's helyette *Bassát*, vagy *Vežért* tegyen eleikben az alája hajlot népeknek. Ezzel terjesztette minden birodalmát a' *Török*, 's ebben munkálofzik most-is; 's chak mint a' kovách

vách kezében a' fogó, olyan ezköz ő Kegyelme azon Török kezében, gonosz, és mi-veszedelmünket néző igyekezetekben.

Ilyen oltalommal azért nem biztasson ő Kegyelme minket, hogy az hol a' mi édes eleink ennye vér-ontással oltalmazták édes hazájokat, most azt gyálázatosán *in opprobrium Christianitatis, & Christiani Nominis*, ultrò, magok, jarmában foghiák a' Töröknek magokat. Vagyon mi-nünk Kegyelmes Urunk, 's Koronás Királyunk, a' ki *Romai Chászár*-is, 's Jsten után onnét várjuk oltalmunkot, nem- effele Törökkel- való szövetségből; 's ha onnét oltalmunk nem lehet, más bizonyos hogy senki minket megh nem- oltalmaz, 's annyival inkább az, a' kit Török maga rabjának tart.

Az példákat-is penigh, a' mellyeket elő-hozott Kegyelmed, vagy roszszak és veszedelmessék voltak magokbann-is, avagy a' mostani állapottal ellenkeztek. Ugy vagyon *Janós Király* Török szövetségből Királlyá lón, ki miatt, a' mint némelly *Historicusok* *notáltak* több veszett két-száz-ezer léleknel Magyar Országban el. 'S mint-hogy roszszul kezdte vólt, 's poganyokkal szövetekezet, Jsten ki-is', gyökerefté fiaftol, 's a' mit *per pacta* neki attak vólt-is', azt sem birhatta a' fia: hanem az úgy vagyon, hogy a' Felségének, úgy-mint *Isabellának*, a' ki az Lengyel Király huga vólt, *in dotem, vitâ durante*, 4 Vármegyét attak vólt, a' kit, birt-is egy ideigh: de mint jártak a val-is, nyilván vagyon, holott ám most-is, illy nagy hoszu-üdök után-is Erdély-hez birják, és a' Török keze raita, (innét mondatik *partium Dominusnak* az Erdélyi Fejedelem) 's fajáttjának-is'

tartya, 's valamit ő egyfzer alája vehet, kőrmős kézzel tartya azt, 's kevefet gondolimillyén 's amollyan *Conditio*kkal, a' mint az ő *Vasallus*á-keöt: Egy-szoval az oltalomnak biztatássa az, hogy *Török* alá adgyuk magunkot; ki ha oltalom, ezt ő Kegyelme-nelkül-is véghez vihettyük ilyen formán: ha nem oltalmazhattyuk megh ellene magunkot, a' míg akarja megh maradunk, a' mikor akarja, *in puncto* el-vefzünk. Noha nagy igazsággal mondom, hogy egynehány helyly vagyon chak azon a' földönn-is, a' kibenn magán magán jo *Provisio*vál opponálhatná a' *Török* ellen magát; 's nagy dologgal jutna hozzá, ha hozzá jutna-is; 's hogy adgyuk tehát így Országostol alája magunkot? Nem ilyen vér vólt a' miedeseleinkben, ha kik *Historiákat* olvastanak.

Bochkai dolgát a' mi illeti, a' mikor ő véle végeztek, latta, 's tutta szegény *Jllyésházi Jstván*, hogy megh-halófélben vagyon, 's azt-is, hogy maradéki nem lesznek, 's' úgy ígértek-vólt 3 Vármegyét néki: de abbann-is az a' *Conditio* vólt, hogy külömben azoknak az vegezések nem lehet, hanem *per Confirmationem Regnicolarum*; a' mint hogy *confirmáltak*-is azon Béchi *Pacificatio*t, 's ő azombá megh holt, 's arrá a' *Confirmatio* nem kellett.

Bethlen Gábornak penigh eléggé *declaráltak*, mint ígertettek-vólt azok az 7. Vármegyék, nem szűkség arról itt többet szollanom. Tudgyuk, telhetetlenség hordozta ötet-is, 's arra *Consensust* adott az Ország-hépe-is, felszabadétván ő Felsőségét köteleffégétől, ugy adattanak vólt néki; de im láttyuk, hogy veszedelmes példa vólt az-is, mind a' *Törökre*, 's mind az következendő Erdélyi Fejedelmekre nézve.

Ezek

Ezek azért a' *ratiok* és példák megh nem maradhatnak. De talám erős *Argumentom* az, hogy, *volenti non fit injuria*, a' mint Kegyelmed bő szoval *declarála*; és hogy azok az Vármegyék magok *ultrò subyiciallyák* magokat, fel-szabadéttýák ő Felsőjét nékik tött-kötelestől és meltoságának férelmére sem lenne. De külömben ván ez-is; mert a' mi *szent-Coronanktol*, a' szerént az Országoknak több részeitől, semmi uton magoktól el-nem szakadhatnak ő Kegyelmek: s ott-is ki hiszi azt el, hogy annak mindnyájan javallói volnának? holott sokan vagyunk, a' kik ott sokat birunk, s mi bizony dologh ott sem adunk javallásokat; s azoknak javallások nélkül, kötelestől el-len, ő Felsője sem adhat engedelmet arrá. Megh-is lenne bizony benne, ha valahány Vármegye őszue-adván magát a' többi ellen Fejedelmet választana magának, s az alá adná magát, sőt *proteccióját* venne. Ha akarják-is azért, kit semmi képpen nem reméllek, nem chelekedhetik, hanem ha ellenféggé kívánnak venni bennünköt, s magokkal egygyüt minket-is utólsó romlásban akarnak vinnyi. Ha ott akarnák-is azért, tudnyi-való, hogy az akarat-is félelemből lenne, és kenszeretésből; s ha chelekednék-is, ugy sem adhatna javallást ő Felsője az illyen szakadáfra, az az egész Országnek javallása és *consensusa* nélkül. Egyéb-aránt-is ha megh-lenne ez a' szakadás, kitől Jsten oltalmazzon bennünket, ottan véghe lenne ennek az mi Törvényes hazánknek, s fel-oztva lennénk; oda lenne minden Törvényünk, és *Privilegiomunk*, mert egyik rész-is' oztán ennek, Országnek nem mondhatná magát. Egy szóval: *pradáí* lennénk az Töröknek, és az szomszéd-Fejedel-

delmeknek. Jsten azért oltalmazzon csak a' gondolat-
tyától-is az ilyen dologhnak ! 's bizony nem csak Ma-
gyarágokról, és keresztyénségekről-is gyanakodhatunk
azoknak, a' kik az ilyen elmelkedéseknek javallásokat ki-
válnak adnyi.

Jstenre kényszerítem-is Kegyelmeteket efféle elmél-
kedést le-tegyen ; 's azonra kérem a' Fejedelmet-is, hogy
magunk nemzete lévén, ne igyekezzék illy veszedelmes'
szakadásban hozni bennünket : mert készebbek va-
gyunk egy-lábigh mi itt megh-öletni magunkot, hogy sem
erre javallást adnunk : 's *Protestálók*-is azok ellen *Authori-
tate Palatinali & Locumtenentia*, ha kik efféle dologhnak bo-
chátkoznának. Ugy tudgyuk és hiszük, hogy maga nagy
meltóságának serelmével-is, 's a' szerént Országunknak
törtt Kegyelmetek *obligatiójára* nézve-is, semmi-képpen ő
Felsége erre nem megyen, sem mehet ; 's a' szerént ma-
gok-is azon megh-névezett Vármegyék, magokat más alá
nem adhatták, el-szakasztván *ab Unione Regni* magokat :
adhortálván szeretettel és Tisztünk szerént-is ő Kegyelme-
ket, hogy efféle elmelkedéseket le-tegyenék, és erre az rút
alkalmatlanfágra semmi uton ne bochátkozzanak, egyéb-
aránt, bizonynal el-hidgye ő Kegyelmek hogy utólso ve-
szedelem fogia találni őket. Ezeket penigh kívánom Ke-
gyelmedtől, hogy közöllye-is ő Kegyelmekekkel, a' kik ki-
váltképpen most együt lesznek Bartfán ; mellyre en-
gem az ő Kegyelmekhez-való nagy erős kötelességem-is
kényszerítet, eggyességet, mint szakadást kívánván szegény
nemzetünknek és Országunknak.

A' *Franciai* Király követféget a' mi nezi a' mennél
sűrőb-

füröbben jün, 'stöbbet ígér, annál roszábbul ván dolgok;
's nem minket, 's a' mi jonkat nézik ők a' roszak, hanem
magokat kívánnak segíteni a' mi vérünkkel, és veszedel-
münkkel. Eő miáttok lett ennek a' mi szegény hazánk-
nak első veszedelme-is, mikor *Ferencz* a' *Franciai* Király,
három ízben hozta ki reánk *Sultan Suliman* Cháfszárt, 's ak-
kor romlott meghez a' mi szegény nemzetünk és hazánk,
akkor veszet harczon Magyar Királyunk-is el. 'S Jstente-
lenül a' keresztyénféghellen szövetkezett akkor-is a' po-
gányokkal ellenünk a' mi romlásunkra, hogy maga nehef-
séget enyhiche. Im belé-kapott a' maradékjábann-is a'
Fejedelem-által, 's uijobbán szorgalmazza az *Töröket*-is el-
lenünk, hogy hátra maradott részekkéjét-is szegény ha-
zánknak és nemzetünknek, utolsó veszedelemben hozza.
Arany hegyeket ígér ugyan; de bizony az *Aethna* hegyét
adgya érte, a' ki tűzzel, 's hamuval rakva belől. Bol-
dog Jsten! hogy-is tudnának ők minket segíteni, a' kik
mint három-száz mél-földön vannak töllünk? 'S mi-
choda biztatás, és segítség-is ez, az hol azt kívánnya,
hogy az *Törökhöz* kapchollyuk magunkot, és azokkal eg-
gyüt szolgállyunk nekik, jámbor, törvényes, nekünk Ke-
gyelmes Urunk, Koronás Királyunk ellen? Veszedelmes
biztatások azért ezek-is; es nem segítségnek nyuitása: 's
kerdgyék-megh ezt a' követet, hogy mennyé ideje, hogy
postánn-is onnét *Franciából* megh-indult; megh-ítilhet-
tyük chak abból-is, mint kell onnét segítséget várnyi.
Penzt ha ád, vagy ígér; azt nem az *Török* ellen-való ol-
talmunkra nézve chelekeszi, hanem ezt az egy marokniü

Magyar nemzetet akarja egy-mással fogyatnyi véle, azokat akarja véle, oltalmazó-Fejedelmek ellen-is fel-támasztani, hogy fogyassa, 's ölessé aval-is őket; a' mellet az *Török* jarmával biztat bennünket. Eze a' fehérség? ezt nézike az Fejedelem, vélek-való *Confederatioi*? ezt bizony, az ő részekről; ha a' Fejedelem megh nem gondolta-is.

Semmire-való az a' biztatás-is, a' hol azt jelengeti, mint-ha el végezte volna az Lengyelekkel, hogy fehérséget semmiképpen, sem ő Felsőségnek, sem nekünk, ellene nem adnának. Ugy vagyon, most Országostúl nem adnak, 's mi sem kívántuk, de nagyobb szükségben elegendendő *securitásunk* vagyon nekünk arról, hogy igen-is adnak fehérséget; 's *interim* a' *privatus* Urak ugyan nem tiltatnak azért segedelmünktől: 's a' szerént, penzönkel-is hogy annyit fogadhassunk, a' mennyekell, vagyon ez-aránt-való engedelmünk-is.

Az *Törökkel* michoda dolgait akarja igazításban venni, nem tudgyuk: hanem azt tudgyuk, hogy ha hasznát ad nekik, ki nyuitott kézzel veszik, de valahol az ő haszna vagyon, ott vagyon az mi kárunk. Oltalmát bizony-dologh az, hogy a' *Török*-ellen ha ígér, sem *prastállya*, 's a' szerént egyéb ellenségi-ellen-is az Fejedelemnek: mert a' mint mondám-mészse *París* Fejér-Varhoz. Nem a' *Franciai* Király tekénteti azért, kit igen tud a' *Török*-is hol lakik, hanem a' *Romai Chászáré*, tartya a' *Törököt* békeférségben Erdélyre nézve-is; 's ugyan azon tekéntet tarthattya ő Kegyelmet-is az Fejedelmet megh, s' nem más:

más: és így mindenestől haszontalan biztatások ezek-
is.

Az hol penigh jelenti Kegyelmed, hogy az *Török*-is ujjobb fejedelmet ígért-vólna, és hogy arra már a parancholatok-is kin vólnának; ha ez így vagyon, michoda alkalmatlan dologh az, hogy az Fejedelem meg-is *Tractál* velünk? A' *Töröknek* bizony-dologh a' mi békeféségünk külömben nem kell, hanem ha hasznát lat-tya benne; 's ha már ki-atta parancholatit, kit mi más képpen ertünk azért, bizonyos, hogy azt nem *revocál-lyá* szep-szóra. 'S ebbenn-is azért michoda *resolutiója*, vagyon ő Kegyelmének? avagy a' *Regnicoláknak*-is mi jot mutathat, nem tudom. Mert ha az fejedelem, chak olyan léfzen az ki eddigh vólt, azont mivelichat, a' mit eddigh, 's az pusztéttya ugyan az Országot, és rab-ságra viszi népét; de bizony dologh, a' Fejedelemnek bizodalmát nevelnyi nem kívánnya: ha penigh többet hoz, többet félyen maga attol, a' mint minket ijezthet-ne vele, kit *ex certâ scientiâ* tudunk, 's példaink-is ele-gek vannak rola.

Az mi az némelly *Regnicolák postulatomit* illeti, ab-ban mind ugy, mint igaz Magyar, 's mind ugy, mint *inter Regem & Regnicolas Mediator*, 's mind a' mint *Commis-sarius* vagyok, szívem-szerént munkálottam, a' kiről Ke-gyelmetek maga-is bizonságot tehet. A' minemő dere-kas *difficultások* az dologban voltak, abban elegedendő *declaratiót*-is tettünk; megh nyughatik ő Kegyelmek rai-ra: és az hol, a' *substantiale* megh vagyon, magával vonná.

az több *accidentálekot*-is. 'S ha némelly *specificatiókra* nem mehettünk-is, mint-hogy az elebbeni végezésekben és *Constitutiókban* semmi affele nem vólt, sem megh nem kell benne botránkozni, sem nem kell chudálni, sokra menvén most-is olyanokra-is, a' kik a' *Catholicus* Uraknak szabadságokat, megh kötöttek. Azonban megh oltván mostani veszedelmes hazánk tüzet, 's meg-is tartván szegény hazánkot, am, *obligatióban* véteret, az-is, hogy Jsten az Gyűlést adván ernünk, mind azokat egyenlő értelemmel és akarattal, jo igazétásban vegyük. De hogy most ennyefüst, és láng, 's nyomorúság, 's veszedelem között minden *particularis* apro dolgokon mulassuk az üdőt, az ki most-is megszfe halladott, nagy romlásával szegény hazánknak, nem-is tanáchos, 's meltán senki nem-is kívánhattya: mert ez semmi nem vólna egyéb, hanem mint ha ki tűztől el fogot házának nem megh-oltását nézné, és abban törekednék, hanem hol mi benne-való szemeteknek és pokháloknek főprógetését. Ez-aránt-is azért, jól megh-lássa ő Kegyelmeik mit mivel, 's magokat máfért ne kívánniák el-vesztetni, nyugodgyanak-megh ez mostani végezéseken, és az ő Felsége *Resolutioin*. Jsten megh-tartván bennünket, magunk között-való jo-egyességgel, ez után-is hol mi más apro-dolgokat rendben és igazétásban vehetünk. De ha megh-emezti az tűz hazánkot, mind *Religionk*, mind magunk, mind Országunk törvényestől, szabadságostól egyszer-smind hamuvá leszen. Egy szoval, szakadasban mi nekünk nem kell

kell bochátkoznunk, mert el veszünk; s' a' szerént Orfá-
gunkot-is megh ofzlásban ne vefsük, mert ugy-is el-
veszünk; 's el veszünk ugy-is, ha oltalmazó Kegyel-

RMK

Fejedelműnkől megh szaggatva leszünk:
ők *protectioja* alá adgyuk magunkot. 'S

és vége a' Töröknek, a' kiért ket-szaz esz-
t hadakozik ellenünk: 's még az Jsten
artott bennünket, hanem most esünk
minden vér, erő, és kényszerítés-nelkül,
Járomban nyakunkot. Kiért semmi-

idgyuk, hogy a' keresztyén Fejedelmek-
ulnának, és ha nem mi reánk, magok-
re-is az illéten dolgokra mi javallásokor-
is kérem azért ő Kegyelmeiket, 's ugyan-
ényszeritem, hogy tegyenek le toább-va-
ert im maid fél-esztendeje lészén már,
's minden hallogattás a' Fejedelem részé-
ett vagyon most-is; a' ki nagy gyanofago-
szerzeni, 's ha meg-is több haladékokot
etek keresnyi, mi nem láttyuk modgyát,
toább nekünk azokban belé-bochátkoz-
tofága ellen-is vagyon ő Felsőének, 's
on az mi böchülletünknek-is, 's vesse-
a' közönféges jonak-is.

akarám jedzésben az Kegyelmed *Argu-
sur suffira* rövideden ugyan irva adnom,
lött-is mind sokat szollottunk erről, 's'
H 3 mind

mind fokat irtunk. *Tyrnavia, die Septima Februa-
rij, Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Qua-
dragesimo Quinto.*

TIZEN-HARMADIK LEVEL. LONYAI SIGMONDNAK.

Magnifice Domine &c.

Prima Maij érkezett-megh az Postám, az kit alá külttem volt levelekkel. Jrtam vala Kegyelmednek-is rólle, de chak választ sem ira Kegyelmed, mellyet nem remellettem: 's okát sem tudhatom. Magam emberi-is, az kiket Kegyelmetekkel alá bochátottam volt, megh jóvének *cum longo naso*, nem kichin *despectu*ssommal, homályossan irván az Fejedelem, Kegyelmed penigh semmit sem: kiket mint rabokat, ugy-is tartott Kegyelmetek ott az Kegyelmetek *asscuratio*ja mellett. Ez-is mit jelenchen könnyű megh itelni. Szép kis *continuatio*ja-is ez az *Tractátus*nak! 's ez-is szintén a' modgya, ez hazánk-tűze megh-oltásának. Vgy vagyon, ír az Fejedelem, ő Kegyelmeutólso levelemre-is, 's minket teszen ott-is vétkeflé, hogy mi hallogattuk légyen az *Szombati Tracta conclusio*ját; de ugy hísem, Kegyelmed-is külömben tudgya azt: mert mi semminémő halladékoknak okai nem vólunk, hanem egyedől az Fejedelem ő Kegyelme, az ki Kegyelmeteknek *authoritást* és *Plenipotentiát* nem adott, hogy valamit *finaliter tractálhasson* és végezhesse.

Az mint hogy a' mikor minden *satisfactiót* tettünk vólna-is Kegyelmeteknek, mind az *Regnicoláknak postulá-tumira*, 's mind az *posteritásra* terjedő boszu-állásokért-is, minden kegyelmességet nyuitván ő Felsőge, ugy sem *concludálhata* semmit-is Kegyelmetek; hanem fel-kele, és

I

ugy

ugy mene el tőlünk, semmi több fön nem maradván az Fejedelem kívánságibann-is, az Vármegyékről-való kérdésnél: az mellyeket erőss kötelességhe-ellen, mint valami faluját, mező-városát, avagy várat, hírek-nelkül, az *Coronától* nem szakaszthatta-el ő Felfége, nem tartván sem rabjának sem jobbágjának ő Kegyelmekeket. 'S annak *de-clarációját* vitték-volt alá az én emberim; 's azért, hogy az *finalis* békeséghe dolgában fáradoztak *contra jus gentium* *arrestommál*-is fenyegettettenék.

Eze a' dologh *Lonyai* Uram? keresztyénisége ez? Magyarfáge ez? 's ezé az én bechülletem-is, és hazámhoz, 's nemzetemhez-való igazságom? Kire nézve én több követet Kegyelmetekhez né küldök, 's megh-olvashattya az mennyi lévlet-is irok; Jsten az ő igaz ítéleti szerént ne halaszsa, hanem tegyen igazat ez mi-köztünk-való kérdésben. Látom én hová néznek ezek az chelekedetek 's *pretensiók*. Az szabad-Országból az szabadságnak színye alatt, maga fegyverével, *Törökével*, 's azoknak is fegyverével, idegen megszűze-való-Fejedelmek szövetségével, kívánnya *subjugálni* ezt az mi szegény hazánkat, es nemzetünket az Fejedelem; mindeneket magához kötelezven, 's törvéntelenül vévén másokét, 's maga minden, kötelességhe-és törvény-nelkül akarán lenni. 'S im az *Austriai* Fejedelmekre foghták-vala némelylek, hogy örökös Országokká akarják Magyar-Országot tenni, de itt láttuk azt; 's idegen Fejedelemségekkel végeztek-is már arról, hogy a' hoz segítsék: 's annyira-is ment volt, már-is az szabadsághe-keresésnek színye alatt az dologh, hogy ha Jsten nem könyörült-vólna eddigh-is raitunk, nem

nem csak része az Országának, hanem mindnyájan nyög-
nének ez alatt az vas-iga alatt. 'S vallyon mi közü Er-
délynek, vagy Magyar-Országának-is, az ő Kegyelme a Fe-
jedelem magányos *Svécsókkal*-való *Confederációjához*? el-
veszszünke mi mindnyájan azért, hogy ő Kegyelmet az
Fejedelmet nevellyük? Fel kell még azoknak-is érre-
ferkenni, az kik eddigh álomban voltak-is.

Azt se véllye Kegyelmed, hogy ez a nagy megh-
rögzött fa, az *Romai Chászárság*h olyan könnyen el dől-
lyön, a' mint ott gondolkodik Kegyelmetek felőle: mért
igaz beszéddel, s' jo emberfégemre mondom, most kezd-
vén ezek-is az Fejedelmek elzékben venni, hogy ugyan
ruinájokat nézik némellyek, ugy foghtak az dologhoz,
hogy soha annyi hada együtt ő Felfégének nem volt, az
mennyit most öszve-foghnak verni: 's ne legyen hitelem
Kegyelmednél, ha *ipso facto*, az kik együnnen-is, másun-
non-is már-is megh indulták, (az *Bavaria Elector* hada, és
ide Magyar-Ország-felé *destinált* hadak kivöl) nem lészzen
ő Felfégének harmincz ezer embere mezőben csak kért-
holnap alatt-is az *Svécsók* ellen. Bizony nem fillerezné-
nek az *Francusók* vagy *Svécsók*-is Kegyelmetek körül, ha-
ezt nem látnák; de mivel más hírek töltötték már el az
Kegyelmetek füleit, 's nem tudó michoda homály fogh-
ta szívet-is el, hszontalan talám erről beszellenem Ke-
gyelmednek: hanem érche Kegyelmed: én bizony sen-
ki vas-jármában nyakamot nem fogom, sem javalláso-
mot arra másoknak nem adom. Az mit Uram, hazám,
's nemzetem szolgálattyában megh chelekedhettem, az t-
megh chelekefzem, 's a' többit Jsten jo-voltára hagyom.

Az kívül ott némellyek az *Cháfszáságról*-is álmodoznak, annak is, akar-melly Magyar-nál-is jobban tudnám én kedvét keresni, 's nagyobb *gratiát*-is szerezhetnék magának: mert az kit *Kegyelmetek* illy igen *oppugnál*, úgy mint az *Catholica Religiót*, nagy oltalmazója annak is az, 's nem tudom az-aránt-is mint örülhetne annak az valtozásnak *Kegyelmetek*. 'S az-is igen esze-veszett bolond, a ki azt tártya, hogy valami magányossan-való Magyar Fejedelemség ezt az nemzetet és hazát, megh tartharná. De haszontalan ez-aránt-való okoskodásom-is: hanem ám úgy hallom hogy *Kegyelmetek* öszve-gyűlt *CaSára*, ahol úgy tegyen *Kegyelmetek relátíot*, és arra *resolutíot*-is, úgy *Tractállya* az dologhnak mi-vóltát-is, hogy hol-mi elvetett rossz dolog-ot tovább-való veszedelmre ne bochássa hazájár 's magát: mért bizony ezennel utólsó veszedelem talállya *Kegyelmetsket*. Ha mind ennyi *Kegyelmességével* is ő *Felfügének* nem leszen *contentus* *Kegyelmetek*, el hiheti azt, hogy nagy Isten haraghia vagyon *Kegyelmeteken*.

Panaszolkodik az Fejedelem ő *Kegyelme* azonn-is, mint-ha mi *Kegyelmeket* *durè tractáltuk* volna *Nagyszombatban*, és kemény szokkal-is bochátottuk volna el *Kegyelmeket*; kit az *Kegyelmetek* panaszából vehetett az Fejedelem ő *Kegyelme*. Itéllye megh az Isten azt-is, kit megh-mutátnak az *Acták*-is, ha, nem az *Kegyelmetek* kemény írási attaké minekünk-is az kemény szokra okot? há mik affélék lőttek-is, azon-kivül az dologhnak nagy keménységhi-is hozták azokat magokkal. De ottan ám kezdgyen lágyabb *Tractát* *Kegyelmetek*; én öromest

meft ki allok belőle : mint-hogy szája-izi-szerént nem járhatok Kegyelmeteknek. Ugyan-is szintén meghunakoztam már én ezektől az dolgoktul : adgya Jsten, végezhesen minden jot Kegyelmetek! chak nézzen előre, és háta meghé-is. A' mint Jsten tudnom adgya, gondot vifelek én-is magámra, és hivatalomra.

's *baol* Törös Uramnak-való *Salvus Conductus*-is eleget szorgalmazánk, az ki talám nagyob *plenipotentia*-val ment volna alá, és immár alkalmas ideje, hogy *Fileken*, 's *Murányban* vagyon, várakozván az *securitásra* Kegyelmetekkel való végezésünk szerént : de azt sem küldé-megh Kegyelmetek az én emberimtől, 's még-is mind minket vádol üdö-vontatással. En az békesléget úgy éltesen Jsten, szintén úgy kevánom, mint lelkem idvősséget : mivel magányossan-is sok veszedelmes kárain vánnak nekem, ebben az zurzavarban ; de az kinek hasznára vólt, 's szedi most-is az hasznot, 's mások jávait, 's még nagyobra vágy, 's nem gondolván ennyi pusztulásával, veszedelmével-is Országunknak és hönnyunknak ; ott meltán gyanakodhatunk, hogy azok nem akaroi az békesléghnek. Még-is *ex superabundanti* protestálok azért, hogy semmi hazánk 's nemzetünk veszedelmének oka nem akarok lennyi ; de mindent, valamit ki tudok gondolnom, meghchelekefzē, ha ez nagy *concessiokat*-is *repudiálni* foghia Kegyelmetek, 's megh vetni : élnem kell utólso erőmmel-is, ha *Samsón*-ként jarok-is. Jsten Kegyelmeddel. *Datum Posony*
die 7. Majj, Anno Domini 1645.

